

ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Първо заседание

Събота, 18 август 1956 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателстващ Петър Попзлатев: *(Звъни)* Другарки и другари народни представители! В залата присъствуват необходимият брой народни представители.

Откривам днешното заседание на Народното събрание.

Президиумът на Народното събрание с указ № 277 от 11 август 1956 г. свика Второ Народно събрание на седма извънредна сесия.

Обявявам седмата извънредна сесия на Второ Народно събрание за открита.

Другарки и другари народни представители! На 11 август 1956 г. почина народният представител д-р Минчо Нейчев, член на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на Националния съвет на Отечествения фронт и министър на външните работи.

На 13 август 1956 г. почина народният представител Иван Георгиев Геновски, подпредседател на окръжната земеделска дружба и подпредседател на окръжния народен съвет в гр. Търново.

Предлагам да почетем тяхната памет със ставане на крака и с едноминутно мълчание. *(Всички стават и запазват едноминутно мълчание)*

Другарки и другари народни представители! В Бюрото на Народното събрание е постъпило Обръщение на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до парламентите на всички страни в света по разоръжаването от 16 юли 1956 г. с молба да бъде обсъдено от Народното събрание.

Внесен е от Президиума на Народното събрание законопроект за одобряване на указите, издадени от Президиума

на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

Постъпило е и предложение от председателя на Министерския съвет за избор на министър на външните работи.

Бюрото на Народното събрание предлага следния дневен ред за седмата извънредна сесия на Второ Народно събрание:

1. Обсъждане на Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до парламентите на всички страни в света по разоръжаването и приемане на съответна декларация.

2. Разглеждане на законопроекта за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

3. Разглеждане на предложението на председателя на Министерския съвет за избор на министър на външните работи.

Има ли предложения за изменение или допълнение на дневния ред, предложен от страна на Бюрото на Народното събрание? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с предложението от страна на Бюрото на Народното събрание дневен ред за настоящата седма извънредна сесия на Второ Народно събрание, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към точка първа от дневния ред:

Обсъждане на Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички страни в света по разоръжаването и приемането на съответна декларация.

Другарки и другари народни представители! Бюрото на Народното събрание дължи във връзка с първата точка от дневния ред на Народното събрание да осветли народните представители, че до председателя на Бюрото на Народното събрание на Народна република България д-р. Фердинанд Козовски е постъпило следното писмо:

„Москва, Кремъл, 21 юли 1956 г.

Уважаеми другарю Председател,

С настоящото имаме чест да Ви изпратим Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички страни в света по разоръжаването, прието на съвместното заседание на Съвета на Съюза и на Съвета на националностите на Върховния съвет на СССР от 16 юли 1956 г.

Ще Ви бъдем много признателни, ако доведете това Обръщение на Върховния съвет на СССР до знанието на Народното събрание на Народна република България.

Върховният съвет на СССР се надява, че от страна на Народното събрание на България ще бъде събърнато необходимото внимание на този твърде важен въпрос.

С искрено уважение:

Председател на Съвета на
Съюза на Върховния съвет
на Съюза на съветските
социалистически републики:

Председател на Съвета на
националностите на Вър-
ховния съвет на Съюза на
съветските социалисти-
чески републики:

П. Лобанов

В. Лацис.“

Текстът на Обръщението е следният:

„ОБРЪЩЕНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ СЪВЕТ НА СССР ДО ПАР- ЛАМЕНТИТЕ НА ВСИЧКИ СТРАНИ В СВЕТА ПО РАЗОРЪЖАВАНЕТО

Ръководейки се от високите цели за укрепване на мира между народите, Върховният съвет на Съюза на съветските социалистически републики смята за свой дълг да привлече вниманието на народите, правителствата и парламентите на всички държави към неотложната и извънредно важна проблема на съвременността, която дълбоко вълнува народите по цялото земно кълбо — проблемата за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, намаляване на въоръженията и забраняване на атомното и водородното оръжие.

Усилията, предприемани в Организацията на обединените нации през последното десетилетие за постигане на споразумение по разоръжаването, за съжаление досега не се увенчаха с успех.

В света продължава надпреварването във въоръжаването и натрупването на оръжие за масово унищожение — атомни и водородни бомби. Милиони хора продължават да бъдат откъснати от семействата си и са под оръжие. Всичко това се стоварва като тежко бреме върху гърба на народите, отвлеча ги от градивния труд, засилва у тях чувството на неувереност в бъдещето им и страха пред опасността от нова война.

При тези условия свещен дълг на парламентите и правителствата на всички страни, които носят отговорност пред народите за съдбата на своите държави, е да вземат ефикасни мерки за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, без да чакат Организацията на обединените нации да намери приемливо за всички заинтересувани държави решение. За това благоприятствува постигнатото напоследък намаляване на международното напрежение, продължаващото развитие на приятелските връзки и добрите отношения между страните въз основа на принципите за мирно съжителство.

Извънредно важно мероприятие, което създава условия да се осъществи обща програма за разоръжаването, е всяка държава поотделно да намали въоръженията. Особена роля в това отношение имат да играят великите държави, които носят главната отговорност за запазване и поддържане на мира в целия свят. Именно великите държави, които разполагат с най-големи въоръжени сили, трябва да дадат пример за намаляване на въоръжените сили и въоръженията.

Съветският съюз, провеждайки последователно политиката на мир и безопасност за народите, пристъпи вече към намаляване на своите въоръжени сили, въоръженията и разходите за военни нужди. Без да чака общо споразумение по разоръжаването, СССР ще извърши до 1 май 1957 г. освен направеното през 1955 г. намаление на своите въоръжени сили с 640 000 души, ново, още по-голямо намаление на въоръжените сили с 1 200 000 души. Съответно ще бъдат намалени въоръженията и бойната техника, както и разходите на Съветския съюз за отбрана.

Върховният съвет одобрява решението на съветското правителство за намаляване на въоръжените сили и въоръженията и го преценява като акт на добра воля, като изключително важно начало, което улеснява практическото разрешение на проблемата за разоръжаването.

Върховният съвет на Съюза на съветските социалистически републики апелира към парламентите на всички държави да разгледат и подкрепят тази инициатива на Съветския съюз и от своя страна да вземат ефикасни мерки за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, за намаляване на въоръжените сили и въоръженията и по този начин да внесат достоен принос за укрепване на мира между народите.

Върховният съвет на Съюза на съветските социалистически републики е убеден, че борбата за прекратяване на надпреварването във въоръжаването ще се увенчае с успех,

ако парламентите на другите държави положат всички усилия да осъществят реални мероприятия за постигане на тази благородна цел.

Москва, Кремъл, 16 юли 1956 г."

Другари и другарки народни представители! Бюрото на Народното събрание сезира веднага комисията по външните работи при Народното събрание с Обръщението, което току-що ви прочетох. Комисията в две заседания обсъди Обръщението и изготви проектодекларация.

Давам думата на секретаря на комисията по външните работи при Народното събрание д-р. Сава Гановски, за да изнесе обсъжданията, които са станали в комисията по Обръщението.

Академик Сава Гановски: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Историческото Обръщение на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики към парламентите на всички страни в света по въпроса за разоръжаването, дълбоко съм убеден, че както нашият народ, тъй и неговите народни представители ще приемат с ентусиазъм, уверени, че то ще бъде нов тласък в борбата за мир и сътрудничество между народите в разрешаване на проблемата за разоръжаването.

Свикването на Народното събрание на извънредна сесия, за да разгледа и вземе отношение към този важен документ, е още една проява на искреното и сериозно отношение на нашата страна към проблемата за мира и разоръжаването и то става повод още веднаж нашето Народно събрание да се изкаже по тия толкова животрептущи и важни въпроси.

Другари и другарки народни представители! Като пристъпваме към разглеждане на току-що прочетеното Обръщение на Върховния съвет на СССР, можем да отбележим:

Нашият трудолюбив, героичен и свободолюбив народ с ентусиазъм се бори за изграждане на новия обществен строй на социализма в нашата Родина. Той обаче живо се интересува и от международните въпроси, живо следи и активно поддържа миролюбивата външна политика на нашето народно правителство, защото знае, че тя е негова политика, че тя е неразделно свързана с неговата вътрешна политика, че запазването на мира и добрите отношения с другите народи е жизнена необходимост за успешното изпълнение на поставените му стопански, политически и културни задачи.

Ние с особена радост трябва да отбележим, че силите на мира завоюваха сериозни успехи през последните години, отслабна чувствително международното напрежение. Решаваща роля за тия постигнати успехи играха и играят силите на мира, демокрацията и социализма начело с великия Съветски съюз.

В основата на политиката на народнодемократическите страни лежи схващането за мирното съществуване на страните с различни стопански и политически системи и разрешаването на всички международни въпроси да става чрез преговори, без насилие и войни. Тая политика сплотява не само СССР и страните с народна демокрация, но разкрива и най-широки възможности за разбирателство и дружба със страните, които нямат народнодемократическа обществена система. Тъкмо противоположна е политиката на агресията, която се води от реакционните среди в капиталистическите страни. Тая политика води до разединение, до несъгласие и противоречия между отделните страни; тя води до господството на едни страни над други и незащитане на държавния суверенитет на по-малките и по-слабите страни. Най-пресен пример е въпросът за Суецкия канал. След национализацията на компанията за Суецкия канал се започна кампания на заплаха, на насилие и пр. срещу Египет, която цели да реши въпроса така, както те желаят, а не както диктуват интересите на една свободна и независима страна, която изказва готовността — и намери подкрепата и на нашето правителство — да се разрешават всички спорни въпроси чрез мирни преговори, зачитайки държавния суверенитет на Египет. Тая единствено правилна политика се налага от правилното схващане за мирното съществуване на страните с различни социални системи.

Другари и другарки народни представители! Ние можем тук с радост да отбележим факта, че политиката за мирно съществуване на страните с различни социални системи намира широк отзвук и активна поддръжка и в известни ръководни среди и особено в широките народни маси в самите капиталистически страни и най-вече в колониалните и зависимите страни.

Ние не можем да не отбележим тук и факта, че и движението за мир има огромно влияние не само всред населението на капиталистическите страни, но и всред населението на колониалните и зависимите страни. За последните години национално-освободителното движение в колониалните и зависими страни придоби нечуван размах, то

обхваща народи, които съставляват половината от човечеството.

Всичко това най-убедително ни показва, че народите от социалистическите страни, от капиталистическите, колониалните и зависимите страни решително искат мир и не желаят нова война. Те не са забравили огромните човешки жертви, дадени през последните империалистически войни, страшните разрушения и ужасните последиствия от войната. Така например в последните две империалистически войни са избити и ранени повече от 80 милиона души; само Първата световна война струваше на човечеството 400 милиарда долара, а Втората световна война далече много повече (1352 милиарда долара).

Разбира се, от това, че народите са против войната, не значи, че днес опасността от нова война е отстранена. Не! Това значи, че при днешните международни условия има всички възможности една нова световна война да бъде избегната, от което следва, че запазването на мира зависи преди всичко от миролюбивите сили, между които е и нашата страна. Тия сили днес имат голямата отговорност за запазването на мира и те тая отговорност трябва достойно да изпълнят.

Първата грижа, другари народни представители, на миролюбивите народи днес е насочена към осигуряването на световния мир. А известно е, че най-сигурният път към укрепване на мира лежи в постепенното смекчаване на международното напрежение. А едно от главните препятствия за това е надпреварването във въоръжаването.

Другари народни представители! Нашата задача сега тук не е да разглеждаме по-подробно проблемата за мира и войната, което сме правили неведнаж в нашето Народно събрание; нашата задача сега е преди всичко да разгледаме един от въпросите на мира, за отстраняването на войната — тоя за разоръжаването, към което ни зове и Обръщението на Върховния съвет на СССР. Там е казано:

„... да привлече вниманието на народите, правителствата и парламентите на всички държави към неотложната и извънредно важна проблема на съвременността, която дълбоко вълнува народите по цялото земно кълбо — проблемата за прекратяване на надпреварването във въоръжението, намаляване на въоръженията и забраняване на атомното и водородното оръжие.“

Известно е, че успешната борба за мир е свързана с въпроса за разоръжаването, поради което и проблемата за разоръжаването днес е наистина една от най-важните и неотложни международни проблеми.

Горчивите опити от Втората световна война показват, че не може да се осигури на народите траен мир, докато великите сили се надпреварват в усъвършенствуване на оръжието за масово унищожение, докато надпреварването във въоръжаването продължава в пълен ход. Ето защо още през 1943 г. по времето на Втората световна война, както е известно, на съвещанието в Москва между ръководителите на съюзните държави СССР, САЩ и Великобритания се взе решение за установяване на тясно сътрудничество за постигане на споразумение в уреждане след военните години въоръженията на великите държави.

След победата на силите на антифашистката коалиция се създадоха особено благоприятни условия за провеждане на редица мероприятия, насочени към всеобщото разоръжаване. Освен това създадена бе и Организацията на обединените нации, в чийто устав, както е известно, залегнаха като най-важни задължения на тази организация общите принципи на разоръжаването във връзка с поддържането на мира и безопасността.

Известно е обаче, че след края на Втората световна война западните държави започнаха усилено да провеждат така наречената политика „от позицията на силата“, която е тясно свързана със засилване на надпреварването във въоръжението. Тази политика, особено като се има предвид появата на най-новите оръжия за масово унищожение — атомното и водородното — придаде на въпроса за разоръжаването изключително важно значение и доведе до голямо международно напрежение преди няколко години. Известни са страшните, неописуеми опустошения, които могат да нанесат на човечеството, на стопанството и културата тия страшни оръжия, ако бъдат приложени в една нова война.

Позицията на Съветския съюз и на народнодемократичните страни както по въпроса за мира, тъй и по въпроса за разоръжаването се определя преди всичко от генералната линия на външната политика на тези миролюбиви страни, от принципа за мирното съвместно съществуване на страните с различно социално и политическо устройство. И затова Съветският съюз и страните с народна демокрация, между които е и нашата страна, са се борили и се борят за мир и предотвратяване на войната и всякога са били решителни противници на започнатото надпреварване във въоръжението, което може да доведе до нова война. Тая политика намира подкрепа и в редица други демократични страни.

Във връзка с това трябва да се отбележи, че по инициатива на Съветския съюз през м. януари 1946 г. на първата сесия на Общото събрание на ООН бе приета резолюция за създаване на комисия, която трябваше да подработи мероприятията за установяване контрол на производството на атомна енергия в размер, необходим за обезпечаване на използването ѝ само за мирни цели, за премахване на атомното оръжие и всички други видове оръжие от националните въоръжени сили на отделните страни, предназначени за масово унищожение.

От тази паметна дата изминаха цели 11 години, но задоволително решение по въпроса за забраната на атомното оръжие и за всеобщото разоръжаване и досега не е постигнато, както отбелязва и самото Обръщение. Разбира се, този неуспех не е по вина на Съветския съюз и страните с народна демокрация. На световното обществено мнение са добре известни нееднократните последователни предложения на Съветския съюз за забрана на атомното оръжие и за намаляване на въоръжението, внесени в Общото събрание на ООН и Комисията по разоръжаването при ООН, които инициативи и предложения бяха подкрепени от народнодемократичните страни, между които е и Народна република България.

След като правителството на Съветския съюз разбра, че западните държави не са склонни да предприемат конкретни предложения за съкращаване на въоръженията, за забрана на атомното и водородното оръжие, което застрашава мира, то излезе с предложение великите държави тържествено да заявят, че не ще употребят атомно оръжие, т. е., че се отказват от неговото използване. Да се поеме от великите държави такова задължение, това би означавало да се осъди пред световната общественост атомното оръжие морално и политически като оръжие за агресия. Това задължение, разбира се, при добра воля и искрено желание за намаляване на международното напрежение можеше да се приеме без всякакво отлагане и не можеше да има и няма никакво съмнение, че то би изиграло важна роля в отстраняване заплахата от нова война.

Известно е, че и това предложение на Съветския съюз не бе прието от западните държави. САЩ и следващите ги страни вместо конкретни мероприятия по разоръжаването, както по всичко личи, се опитват да водят в Комисията на ООН по разоръжаването и нейния подкомитет безкрайни дискусии, излизат с безброй нови предложения и контрапредложения, които обаче не способствуват за придвижване на работата напред, не облекчават разрешава-

нето на поставените въпроси, а връщат назад, тормозят това разрешаване; те правят всичко, за да поставят преговорите по разоръжаването в безизходица и да прикрият своя стремеж за надпреварване във въоръжението.

Преди известно време западните държави се опитаха да оправдаят отказа си да тръгнат по пътя на забраната на атомното оръжие с твърдението, че Съветският съюз има превъзходство пред западните държави в обикновените въоръжения. За тая цел САЩ, Англия и Франция внесоха предложение да бъдат установени най-напред пределни равнища за въоръжените сили на петте велики държави, именно за СССР, САЩ и Китай от един до един и половина милиона души, а за Англия и Франция — по 650 хиляди души. Съветският съюз с цел да постигне известен успех в усилията да се спре надпреварването във въоръженията се съгласи с това предложение. Но щом Съветският съюз прие това предложение, западните сили не закъсняха да се отрекат от собствените си предложения. И ето, че западните държави предложиха нови цифри, като определиха пределните равнища за СССР, САЩ и Китай от един и половина до два и половина милиона души, а за Англия и Франция — по 750 хиляди души. Не само по въпросите за равнището на въоръжените сили на великите сили, но и по редица други въпроси САЩ, Франция и Англия започнаха да отстъпват от своите позиции, от ония свои предложения, които могат да доведат до сближение на гледищата, а това безсъмнено усложнява още повече преговорите по разоръжаването и прави фактически невъзможно споразумение както по цялата проблема на разоръжаването, така и в отделни нейни части.

В комисията на ООН по разоръжаването представители на САЩ, Англия и Франция дори заявиха, че осъществяването на мероприятията, предложени от Съветския съюз по разоръжаването, биха отслабили въоръжените сили на агресивната група НАТО, биха подкопали нейните военни сили. Представителят на СССР Громико в комисията по разоръжаването сполучливо изтъкна в отговор — като че ли преговорите по разоръжаването трябва да имат за цел да укрепят военните групировки, които бяха създадени в разгара на „студената война“. Разбира се, с такива намерения при обсъждане проблемата за разоръжаването миролюбивите народи не могат в никакъв случай да се съгласят.

Западните държави обаче не спряха дотук в намерението да търсят нови доводи срещу разумните и спасителни съветски предложения. Според същите прекратяването на над-

преварването във въоръженията в настоящия момент било ненавременен, тъй като все още не били разрешени редица спорни международни въпроси. Прекратяването в надпреварването във въоръжението било невъзможно преди да бъде разрешен германският въпрос, а също и проблемите на Близкия и Далечния изток.

Наистина не може да се отрече, че разрешаването на политическите международни въпроси като германския въпрос и тия на Близкия и Далечния изток е важно дело. Но във връзка с това основателно можем да си зададем въпроса — няма намаляването на въоръжените сили и отслабването на международното напрежение не ще способствува за по-бързото разрешаване на спорните международни политически въпроси? Безспорно то ще способствува. Обстоятелството, че САЩ, Англия и Франция се опитват да свържат мероприятията по разоръжаването с предварителното уреждане на политическите въпроси показва, че в същност тези страни не желаят искрено да се постигне нито разоръжаване, нито уреждане на спорните политически въпроси.

Важното за нас е тук да отбележим, че под най-различни претексти западните държави отказват да дадат съгласието си за осигуряване на практика осъществяването на общото разоръжаване и забраната на атомното оръжие. Всички техни предложения не стигат до ясното и определено искане на Съветския съюз — да се забрани употребата на ядреното оръжие и да се изझे от въоръженията на отделните държави. Това обаче не пречи на западните държави да обвиняват Съветския съюз, че се е отказал от таква предложения и че те искали да ги направят, което значи, че все още се следва старата дипломация: „Дипломат е оня, който винаги помни какво трябва да забрави и винаги забравя онова, което трябва да помни“.

Миролюбивите народи чувствуват, че безизходицата в преговорите на великите държави по разоръжаването не отговаря на сегашното състояние на международното положение и не се използват широко благоприятните условия, които съществуват — намаляване на международното напрежение, продължаване на развитието на приятелските връзки и добрите отношения между страните въз основа на принципите на мирното съжителство, както се отбелязва и в самото Обръщение. Световната общественост е убедена, че великите държави трябва да се занимаят както с разоръжаването, така и с неразрешените международни проблеми и неосгложно търсят и трябва да търсят разрешение, тъй като те днес носят главната отговорност за

запазването и поддържането на мира в целия свят, на което обръща внимание и самото Обръщение. Целта на великите сили трябва да бъде разведряване на цялата международна атмосфера, оживяване доверието между отделните страни и решително да се съдействува за по-нататъшното смекчаване на международното напрежение.

Обръщението на Върховния съвет на СССР особено подчертава последното предложение на Съветския съюз от 27 март т. г., направено в подкомитета на Комисията на ООН по разоръжаването. Наистина това предложение на Съветския съюз е ценен принос в изпълнение на задълженията, които имат днес именно великите държави. То изхожда от положението, че за да се облекчи задачата за забраната на ядреното оръжие трябва да се започне преди всичко със съкращаване на обикновеното въоръжение и въоръжените сили, което предложение се посреща с рядко задоволство от всички честни и миролюбиви хора на света като правилно и навременно.

Новото предложение на Съветския съюз, както е известно, предвижда: в продължение на около 3 години да се намалят съществено въоръжените сили и въоръженията от обикновен тип и преди всичко въоръжените сили и въоръженията на петте велики държави. Пределното равнище на въоръжените сили за СССР, САЩ и Китай да бъдат в размер на 1 до 1,5 милиона души, за Англия и Франция по 650 хиляди души. Освен това предложението препоръчва установяването на ефикасен международен контрол върху спазването на поетите задължения от съответните държави по договора. За да се предотврати внезапното нападение на една държава срещу друга, да се поставят на териториите на съответните държави на взаимни начала контролни постове в големите пристанища, железопътните възли, по автомобилните магистрали, по летищата със задача да следят да не се извършва опасно съсредоточаване на военни сухопътни сили, както и на военновъздушни и морски такива. Освен това в предложението се препоръчва да бъде създадена в Европа зона за ограничаване на въоръженията, включваща територията на двете части на Германия, а също и на съседните ѝ държави. Предвиждат се също така някои частични мероприятия в областта на разоръжаването, като прекратяване незабавно на опитите с термоядреното оръжие; недопускане във въоръжението на войските, намиращи се на територията на Германия, да има атомно оръжие; намаляване военните бюджети на държавите до 15%, а те, както знаем, са извънредно много пораснали в последните години и това намаление би създало огромно

финансово облекчение и за трудещите се. При това има се предвид провеждането на горните частични мероприятия да става не в зависимост от постигането на споразумения по други въпроси, спадащи към разоръжаването.

За всеки непредубеден човек е ясно, че тези предложения на Съветския съюз не застрашават безопасността на някоя държава и че ако тия предложения бъдат приети, опасността от нова война ще бъде за дълго премахната.

Същевременно Съветският съюз предупреди световната общественост, че при създадите се понастоящем условия са необходими не само разговори и преговори по разоръжаването, а преди всичко практически действия, които да съдействуват активно за по-бързото разрешаване на задачата — за същественото намаляване на въоръженията и прекратяване на надпреварването във въоръженията. Няма съмнение, че именно такива конкретни дела за намаляване на въоръжените сили при сегашните условия са най-доброто средство да се намали още повече международното напрежение, да се укрепи доверието между народите и да се защити мирът. Ето това именно някои от преговарящите велики сили по тия въпроси не желаят или не искат да разберат.

Известно е, че в това отношение Съветският съюз и народнодемократическите страни още през миналата година дадоха пример на западните държави, като съкратиха действително своите въоръжени сили. На 14 май т. г. съветското правителство декларира, че в течение на една година, т. е. до 1 май 1957 г., ще намали въоръжените си сили с още 1 200 000 души освен проведеното намаление през 1955 г. с 640 000 души. В съответствие с това Съветският съюз ще разформирова 63 дивизии и отделни бригади, в това число и 3 авиационни дивизии, намиращи се на територията на ГДР, и други бойни части с численост повече от 30 000 души; той ще законсервира 375 бойни кораба. Съгласно горните мероприятия съветското правителство заяви, че ще намали въоръженията и бойната техника на въоръжените сили на СССР, а също така и разходите на Съветския съюз за военни нужди по държавния бюджет. Прекрасният миролюбив пример на Съветския съюз бе последван от страните с народна демокрация. И правителството на Народна република България, както това ви е добре известно, също така последва тоя пример, преминавайки към практически действия за намаляване на въоръженията, като съкрати числеността и на нашата армия с 18 000 души.

Правителството на Съветския съюз на 12 юли т. г. едновременно с решителната стъпка, насочена към практиче-

ското осъществяване на програмата за разоръжаване, предприе нова стъпка — за използване на атомната енергия не за военни, а за мирни цели, за благо на човечеството, като предложи европейските държави и САЩ да обсъдят декларацията на съветското правителство „За общоевропейско сътрудничество в областта на мирното използване на атомното оръжие.“ В тази своя декларация съветското правителство подчертава, че сътрудничеството в областта на мирното използване на атомната енергия може да бъде ефективно само при условие, че всички заинтересувани страни са равноправни при строго зачитане националния суверенитет на държавите, при строго спазване принципите на ООН.

Същевременно правителството на СССР предупреди световната общественост, че напоследък в някои от европейските държави се правят определени опити да се използват стремежите на народите към развитие на международно сътрудничество в областта на мирното използване на атомната енергия, за да създадат в тази област затворена групировка от няколко държави, което не може да не попречи за широкото сътрудничество в това отношение. Предвижда се създаването на така нареченото ЕВРАТОМ — атомно обединение на шест западноевропейски държави — Франция, ГФР, Италия, Белгия, Холандия и Люксембург, която организация ще притежава монополно право да владее всички разпадащи се материали. Не може да има съмнение, че създаването на такава организация ще доведе до това, че нейната дейност ще бъде подчинена преди всичко на военно-стратегическите цели на агресивните военни блокове от рода на НАТО, което ще засили недоверието между държавите, ще пречи за намаляване на международното напрежение, а също така и за организиране на ефективна система за европейска безопасност.

Предвид на горното съветското правителство предложи да се свика конференция на европейските страни, на която да се обсъди и въпросът за създаване на общоевропейска регионална организация за мирно използване на атомната енергия. Във връзка с това предложение от съветска страна се изказа надеждата, че такова сътрудничество между всички държави ще помогне да се постигне споразумение за забрана на атомното оръжие и това наистина страшно разрушително и опустошително оръжие ще бъде най-сетне иззето от въоръжението на отделните държави, което ще допринесе, щото всички ядрени материали да се използват изключително за мирни цели.

На 16 юли т. г. Върховният съвет на СССР излезе и със специално Обръщение към парламентите на всички страни, което ни е вече добре известно и което е предмет на нашето разглеждане, с молба да разгледат решението на съветското правителство от 14 май т. г. за намаляване на въоръжените сили и въоръжението като начало, което улеснява практическото разрешаване на проблемата за разоръжаването. Върховният съвет на СССР апелира към парламентите на всички държави да подкрепят тази инициатива на Съветския съюз и от своя страна да вземат ефикасни мерки за прекратяване на надпреварването във въоръженията и да внесат своя достоен принос в укрепването на мира между народите.

С това, както виждате, другари народни представители, Съветският съюз показва още веднаж на целия свят своята искрена и последователна политика на мир между народите и своята твърда воля да помогне с всички сили да се разреши и проблемата за разоръжаването, което може да има нашата най-възторжена адмирация.

Другари и другарки народни представители! Много са доказателствата, които ни убеждават по най-безспорен начин, че нашият народ също така вижда в предложението на съветското правителство, направено през месец март т. г., както и в декларацията „За общеевропейско сътрудничество в областта на мирното използване на атомната енергия“, в Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички страни по разоръжаването ново ярко доказателство за неотклонния стремеж на Съветския съюз да живее в мир и дружба с всички народи и да се разрешават всички международни въпроси чрез мирни преговори. Дълбоко последователната, настойчива и мъдра политика на Съветския съюз единствено отговаря и на интересите на нашия народ, на нашата страна. Затова правителството на Народна република България безрезервно подкрепя тази миролюбива политика, съзнавайки, че всяка подкрепа, оказана на миролюбивите стремежи на Съветския съюз, представлява и подкрепа на нашия собствен народ в борбата му за запазване на световния мир, за забрана на атомното и водородното оръжие, за разоръжаването, за мирното съществуване и взаимното зачитане между държавите.

Другари и другарки народни представители! Миролюбивият характер на външната политика на България, както това е добре известно на всички ни, се обуславя от естеството и задачите на утвърдения народнодемократически строй в нашата страна, от неговата вътрешна политика, политика на социалистическо строителство, за което е необходим преди всичко мир, траен мир между народите.

Тая наша единствено разумна, правилна и спасителна външна политика намери израз и потвърждение както в гласуването от нашето Народно събрание на Закона за защита на мира и още редица други решения и мероприятия, тъй и в редица изявления и мероприятия на нашето правителство, като пълната подкрепа на миролюбивата политика на Съветския съюз и др. Българското правителство положи не малко усилия за укрепването на мира на Балканите, за уреждането по пътя на преговори съществуващите спорни, неразрешени въпроси със съседните страни Югославия, Гърция и Турция.

С голямо задоволство днес ние можем да отбележим, че изкуствено създадените враждебни отношения между ФНРЮ и нашата страна са отстранени. Доверието и дружбата между нашия народ и югославските народи все повече укрепват, което щастливо обстоятелство има изключително значение за укрепването на мира на Балканите. Между Народна република България и ФНРЮ бяха сключени редица конвенции и спогодби: разменени бяха между двете страни дипломатически представители с ранг на посланици, уреден бе въпросът за българския жп. транзит и югославския през България, непрекъснато се разширяват икономическите и културните връзки между двете братски страни. През месец април т. г. у нас гостува югославска парламентарна делегация, която бе посрещната сърдечно от нашия народ. Гаранция за нашето непрестанно сближение и сътрудничество е фактът, че и българският, и югославските народи вървят към една обща цел — построяването на социалистическото общество в тези страни.

Правителството на Народна република България с цел да намали напрежението на Балканите предприе и редица инициативи за установяване на нормални добросъседски отношения и с Гърция. За тази цел през 1954 г. бе подписана съвместна декларация, с която се възстановиха дипломатическите връзки между двете страни. Уточнена бе граничната линия на р. Марица и бяха възстановени разрушените и повредени гранични знаци и пирамиди. Подписана бе конвенция за растителна защита и санитарно-ветеринарна конвенция. Разширяват се търговските отношения между двете страни. Така, през м. февруари т. г. бе подписан протокол за увеличаване стокообмена от 1 800 000 долара на 3 500 000 долара. От наша страна бе предложено на Гърция също така да бъдат уредени чрез преговори и редица други спорни въпроси. Както изтъкна неотдавна председателят на Министерския съвет др. Антон Югов, „Правителството на Народна република България ще положи усилия за по-нататъшното

подобряване на българо-гръцките взаимоотношения и с готовност и разбиране ще посрещне всяко искрено предложение, насочено към постигането на тази цел“.

Нашата страна искрено желае да подобри отношенията си и със съседна Турция. За тази цел тя е готова да сключи редица конвенции и споразумения, каквито е прието да съществуват между съседни страни. В общ интерес и на двата народа е отношенията между Народна република България и Турция да бъдат добросъседски, към което българското правителство искрено се стреми. И трябва да отбележим, че в тази насока е направено не малко, но постигнатото досега съвсем не е достатъчно.

Съществуващите възможности за всестранно развитие на икономическите и културните връзки между двете страни далеч още не са използвани, а известно е, че такива нормални добросъседски отношения между България и Турция ще бъдат от полза за мира и спокойствието на Балканите, от полза на нашите народи.

Другари и другарки народни представители! Последователната миролюбива политика на нашата страна, изградена върху принципа на съвместното мирно съществуване на страните с различни общественно-политически системи, получи всеобщо признание и в международните отношения. Както е известно, благодарение на твърдата позиция и инициатива на Съветския съюз големите изменения, които станаха в международното обществено мнение в полза на сътрудничеството между народите, намери израз в приемането в края на 1955 г. на редица страни в ООН, между които бе и Народна република България. Приемането на нашата държава в ООН безспорно е нов крупен успех на нашата външна миролюбива политика, който укрепва още повече международния авторитет на нашата страна и ѝ дава възможност за активно участие в уреждането на международните въпроси, за развитието на мирното сътрудничество между народите, за защита и укрепване на световния мир и международната безопасност.

Трябва да отбележим също така, че нашето народно правителство полага последователно всички сили за по-нататъшното активно участие на България в международния политически, стопански и културен живот. Известно е, че нашата страна участва в работата на редица специални институти на ООН: Международната организация на труда, Световния пощенски съюз, Световния съюз за далекосъобщения, Организацията за продоволствие и земеделие. На 17 май т. г. Народна република България бе приета за член на Организацията на обединените нации — за

образование, наука и култура — ЮНЕСКО, която си поставя за цел постиженията на науката и техниката да станат достояние на всички народи и да бъдат използвани изключително за мирни цели.

Ето тая именно истинска народна миролюбива политика на нашата страна сплотява още по-здраво и активно около нашето народно правителство и партията-ръководителка нашите героични и свободолюбиви работници, миролюбивите и трудолюбиви селяни, нашата прекрасна трудова интелигенция за още по-активна борба за мир и разоръжаване. Тая борба те свързват все по-успешно с изпълнението на стопанските и културните задачи на нашето социалистическо строителство. Нашата миролюбива външна политика, както и политиката на другите демократични страни начело с великия Съветски съюз е насочена към по-нататъшно намаляване на международното напрежение, за мир и дружба между народите, за което е необходимо преди всичко да се предприемат нови решителни мерки за практическото разрешаване и на проблемата за разоръжаването. А всичко това е в духа на Обръщението, което прави Върховният съвет на СССР до парламентите на всички страни в света по разоръжаването.

Другари и другарки народни представители! Привършвайки с разглеждането на историческото предложение на Върховния съвет на СССР, ние ще отбележим, че силите на мира завоюваха в последно време огромни успехи и са един от важните фактори в международното положение.

Последователните мероприятия, които провежда Съветският съюз, поддържан от всички страни — народнодемократически и други — за отслабване на международното напрежение, за мирното разрешаване на международните спорни въпроси, за проваляне на пъклените замисли на реакционните и агресивните кръгове, се ползват с активната поддръжка на най-широките маси в различните страни, тъй като тези мероприятия съответствуват на техните жизнени интереси, на тяхното горещо стремление за мир и дружба между народите. Всички тия мероприятия най-енергично се поддържат и от нашия народ.

Ние с радост можем да отбележим, че мирното съществуване на страните с различни политически системи с цел да се запази мирът и развитието на всестрани връзки между народите — стопански и културни — стават действителност, за което красноречиво говорят взаимните посещения между различните страни в Европа, Азия и Африка. Сключването на разни договори и конвенции, излизането с общи декларации по въпросите за мира и др., ето

тая действителност, която се изгражда, не може да скрие пропагандата на подпалвачите на нова война и на техните продажни прислужници.

Независимо обаче от реалните успехи, достигнати в борбата за обезпечаването на здрав мир в целия свят, силите на мира напълно съзнават, че има още много неуредени въпроси в Европа, Азия и другите части в света, че е необходимо да не отслабват усилията за това, щото да се развият по-нататък постигнатите успехи, като постоянно се повишава бдителността по отношение на маневрите, които предприемат противниците на отслабването на международното напрежение, враговете на мира и сътрудничеството между народите.

В изпълнението именно на тия задачи от огромно значение е неотложното разрешаване и на проблемата за разоръжаването, което предлага и Обръщението на Върховния съвет на СССР.

Другари и другарки народни представители! Нашата парламентарна комисия по външните работи, след като обсъди това Обръщение, е убедена, че както нашият народ, тъй и ние, народните представители, виждаме в решенията на правителството на Съветския съюз да намали своите въоръжени сили, въоръжения и разходи за военни нужди, без да чака общото споразумение за разоръжаването, което се съдържа и в Обръщението, нов огромен акт на миролюбие, прекрасно съчетание на думите с делата, нов удар срещу поддръжниците на така наречената „студена война“ и ние безрезервно ще ги възприемем. Ние също така с особена радост ще приемем изцяло и Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз до парламентите на всички държави по въпросите за разоръжаването.

От името на нашата парламентарна комисия по външните работи предлагам нашето Народно събрание единодушно да се присъедини към Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички държави да подкрепят миролюбивата инициатива на Съветския съюз и другите миролюбиви държави, насочена към практическото разрешаване на проблемата за разоръжаването, и се разработят необходимите мероприятия за това.

„... Свещен дълг на парламентите и правителствата на всички страни — се казва в Обръщението — които носят отговорност пред народите за съдбата на своите държави, е да вземат ефикасни мерки за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, без да чакат Организацията на обединените нации да намери приемливо за всички заинтересувани държави разрешение.“

Приемайки Обръщението, нашето Народно събрание достойно ще изпълни поръченията и волята на своите избиратели, ще изпълним достойно своя дълг пред нашия народ, пред историята и мира. Така ние ще изразим твърдата воля и увереност на нашия народ и на нашето Народно събрание, че благородните усилия на миролюбивите държави начело с великия Съветски съюз, насочени към всеобщото намаляване на въоръженията, в края на краищата ще се увенчаят с успех.

От името на парламентарната комисия по външните работи предлагам на Народното събрание по разглеждания въпрос да приеме следната декларация:

„Д Е К Л А Р А Ц И Я

Народното събрание на Народна република България поздравява с въодушевление и единодушно подкрепя Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до парламентите на всички страни в света по разоръжаването от 16 юли т. г. В тази инициатива на Върховния съвет на Съветския съюз ние виждаме нова могъща проява на искрената и последователна миролюбива политика на великата съветска страна, нова важна стъпка по пътя на укрепването на мира.

Народното събрание на Народна република България споделя напълно гледището, че при сегашната международна обстановка въпросът за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, намаляване на въоръженията и забраняване на атомното и водородното оръжие представлява неотложна и извънредно важна проблема. Пътят към разрешаването на тази жизнена за народите проблема бе значително разчистен през последните две години благодарение на настъпилото отслабване на международното напрежение, на продължаващото развитие на приятелските връзки между държавите върху почвата на принципите за мирно съвместно съществуване.

Народното събрание е убедено, че при това благоприятно за мира развитие единствено правилният път за разрешаването на всякакви спорни въпроси е пътът на мирните преговори, съобразени със залегналите в устава на Организацията на обединените нации принципи. То е убедено, че в интереса на мира сключването на споразумение между Съветския съюз, Съединените американски щати и Англия за незабавно прекратяване на всякакви опити с атомни и водородни оръжия би било щастливо начало.

Народното събрание на Народна република България одобрява предприетите досега от правителството постъпки с цел да съдействува за непрекъснатото подобряване на отношенията на България с другите държави и на първо място с нейните съседи, за създаване атмосфера на мир и доверие на Балканите и в Европа, както и с цел да се улесни постигането на споразумение по разоръжаването. В духа на тази политика правителството на Народна република България, без да изчака общо споразумение по разоръжаването, още на 20 септември 1955 г. реши да намали числото на въоръжените сили на Народна република България с 18 000 войници и офицери. Бяха намалени и военните разходи и срокът на действителната военна служба.

Като изразява своята пълна солидарност с Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики от 16 юли т. г., Народното събрание на Народна република България задължава Правителството да продължи и занапред с неотслабваща енергия своите усилия, да съдействува с всичко, което позволяват неговите възможности, за близко уреждане на проблема за разоръжаването, за по-нататъшното отслабване на международното напрежение, за укрепване на мира, доверието и дружбата между народите.

Комисия по външните работи на Народното събрание.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Другари и другарки народни представители! По Обръщението за разоръжаването са се записали да се изкажат следните другари народни представители: Тодор Прахов, Николай Георгиев, Георги Караславов, Георги Наджаков, Манол Стойнов, Георги Михайлов Добрев и Надежда Гаврилова.

Има думата др. Тодор Прахов.

Тодор Прахов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз до парламентите на всички страни в света по разоръжаването, което нашето Народно събрание обсъжда, е нова ярка манифестация на искреното и дълбоко миролюбие на великата социалистическа държава, която в своята външна политика неизменно се придържа към Ленинските принципи на мир и мирно съвместно съществуване, която се бори за установяване на отношения на доверие и дружба между народите — големи и малки —

за разрешаване на всички международни спорни въпроси чрез преговори, без прибегване към въоръжена сила.

Както е известно, тази политика на Съветския съюз през последните години доведе до значително намаляване на международното напрежение и засилване на доверието между народите.

Увеличиха се и се оживиха извънредно много международните контакти и срещи, уредени бяха и такива важни международни въпроси като прекратяването на войните в Корея и Виетнам, проведени бяха сериозни преговори по въпроса за обединяването на Германия, за намаляване на въоръженията и за забрана на оръжията за масово унищожение.

Но въпреки постигнатото известно разведряване на международното положение, в редица страни надиреварването във въоръжаването още продължава.

В Съединените американски щати кредитите за военните разходи за 1956/1957 финансова година бяха увеличени в сравнение с изтеклата 1955/1956 година с около 3 милиарда долара; в Западна Германия усилено се възстановява вермахтът под новото име райхсвер.

Непрекъснато се правят усилия за вмъкване на нови страни и народи в такива агресивни групировки като НАТО, Багдатския пакт, СЕАТО.

Опитите с атомни и водородни сръжия продължават въпреки възмуцението на най-широки обществени кръгове във всички страни и въпреки сериозните предупреждения на редица учени за опасността, която тия опити представляват за цялото човечество.

При това положение Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз е от изключителна важност.

Отправено към върховните органи на всички страни в света, то има за цел да привлече тяхното внимание върху един въпрос от решаващо значение за увеличаване на взаимното доверие между народите и подобряване на техните отношения — въпросът за разоръжаването.

Те се призовават да се отзоват на инициативата на съветското правителство, което през май т. г. само по свой почин реши да намали за втори път въоръжените сили на Съветския съюз с огромната цифра от 1 200 000 души.

Като се вземе предвид извършеното през миналата година намаление с 640 000 души, фактически въоръжените сили на Съветския съюз до 1 май 1957 г. ще бъдат намалени с почти два милиона души. Това намаление ще бъде съпроводено и със съответното съкращаване на въоръ-

женията и военната техника и с намаление на разходите по отбраната.

Решението на съветското правителство за намаление на въоръженията на Съветския съюз има за цел да допринесе за практическото разрешение на проблемата за разоръжаването.

Това решение показва пред народите от цял свят, че Съветският съюз е искрен привърженик на политиката на разоръжаване и намаляване на международното напрежение.

Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз предлага на парламентите и народите от всички страни сами да преценят и вземат отношение по въпроса за разоръжаването, като последват примера на съветското правителство.

Ние сме свидетели вече на отзвук, който решението на съветското правителство и Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз намериха в редица страни.

Следвайки примера на Съветския съюз, намалиха своите въоръжения или всички народнодемократични страни, а националните събрания на Чехословакия и Унгария излязоха със специални декларации в подкрепа на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз, които несъмнено ще бъдат последвани и от други.

Що се отнася до нашето Народно събрание, аз не се съмнявам в единодушната и ентусиазирана подкрепа, която Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз ще получи.

Другари и другарки народни представители! Аз искам тук по-специално да изтъкна дълбоката заинтересуваност, която трудещите се у нас и във всички страни проявяват към въпроса за мира и разоръжаването.

Няма работник, другари и другарки, няма трудещ се, който да не желае от все сърце установяването на траен мир и разбирателство между народите, който да не мрази и ненавижда войната и тия, които се стремят да я предизвикат.

Осемдесет милиона убити, осакатени и ранени, стотици и хиляди милиарди разрушения, милиони хора без покрив и работа, милиони деца без родители, дом и училища, нечувано изтощение, глад и мизерия — ето картината, която остави след себе си Втората световна война. Огромната част от тия загуби и разрушения засягат именно работническата класа.

Тази картина и още повече перспективата за нейното повтаряне в много по-голям мащаб, в много по-зловещи

форми може да съблазнява само най-закоравелите човеконенавистници, най-самозабравилите се привърженици на политиката на сила, на господството на един народ над други.

Тази картина предизвика отвращение, гняв и воля за отпор от страна на трудещите се както у нас и в страните на социализма, така и в целия останал свят.

Ярко свидетелство за волята на народите към мир е все по-засилващото се световно движение на привържениците на мира, към което напоследък се присъединяват все нови и нови слосове, което придобива все по-универсален характер.

Ярко свидетелство за това е и горещото одобрение, което среща сред широките народни маси всяка стъпка на великите сили и отделни държави към намаляване на международното напрежение, към установяване на контакти както в политическата, така и в други области на живота.

За какво говори ентусиазираният, с нищо несравним прием, който трудещите се и цялото население оказаха на съветските ръководители Булганин и Хрущов през време на посещенията им в Индия и Бирма, в Афганистан и Англия, както и ярките дружески чувства, които народите на Съветския съюз и редица народнодемократични страни проявиха към държавните ръководители на Индия, Югославия, Бирма, Франция, Камбоджа, Иран и др.?

За какво говори размяната на парламентарни, културни, научни, профсъюзни и други делегации, размяната на туристи, спортни отбори и т. н., взели напоследък такива големи размери?

Всичко това говори по-силно от всякакви думи и декларации за истинската воля на народите — воля за мир и дружба, за приятелски отношения, а не воля за водене на студена и гореща война, за разделяне на света на враждуващи лагери.

Политиката на подготовка на война и надпреварването във въоръжаването носи огромни печалби на една шепа монополисти-фабриканти на оръжие и муниции, но от друга страна носи глад, мизерия и смърт на милиони трудещи се, разклаща икономиката на държавите, довежда до инфлация, увеличаване на цените и безработицата, до ограничаване, а в много случаи и до жестоко потъпкване на най-елементарните права и свободи на населението и преди всичко на трудещите се. Данъчното бреме на населението се увеличава многократно, окастрят се мероприятията за социални и културни цели, за образование и здравеопазване.

Предложенията, които се правят от Върховния съвет на Съветския съюз за разоръжаване, разкриват съвсем други перспективи. Намаляването на въоръженията ще освободи огромни средства, които могат да бъдат използвани за народополезни мероприятия. Сам президентът на Съединените щати Дуайт Айзенхауер през 1953 г. в една своя реч изнесе, че цената на един модерен тежък бомбардировач се равнява на 30 модерни училищни сгради или на две електроцентрали, всяка обслужваща по един град с 60 000 население.

За един самолет-изтребител американското военно министерство плаща равностойността на 13 500 тона жито; за един разрушител — равностойността на нови жилищни сгради за 8000 души.

Западните държави, влизащи в Североатлантическия пакт, досега са изразходвали над 300 милиарда долара за въоръжения. Представете си какво благоденствие на човечеството биха могли да донесат такива колосални средства, като се има предвид, че такъв голям строеж като Асуанския язовир ще струва всичко около един милиард долара! А изграждането на този язовир би осигурило препитанието на стотици хиляди души. Ако само незначителна част от разходите за унищожение и разрушение биха били изразходвани за народополезни цели, това би подобрило жизнения стандарт на десетки милиони трудещи се.

Но не само тия биха били последствията от разоръжаването. Намаляването на въоръжените сили ще върне към мирен творчески труд стотици хиляди и милиони млади в разцвета на физическите си и умствени сили хора, които сега биват задържани в казармите, по границите и военните бази.

Това би влязло нови допълнителни сили във всички отрасли на народното стопанство и културата на отделните страни.

Вижте каква огромна мирна армия понастоящем настъпва по безкрайните простори на Сибир, армия, която в няколко само години ще измени неговия икономически и културен облик, ще разкрие огромните богатства на неговите недра, ще въздигне гигантски хидроелектроцентрали, ще превърне и фактически вече превръща Сибир и Казахстан в нови житници на Съветския съюз.

Какво по-хубаво, по-завладяващо и достойно дело от това! То буди възторг и въодушевление в сърцата на милиони хора, ражда велика енергия и справедлива човешка гордост.

Ето към какво съревнование днес Съветският съюз подканва всички народи, всички правителства, вместо надпреварване в производството на средства за разрушаване и убийства — съревнование за стопански и културен разцвет, за все по-голямо благоденствие на трудещите се народни маси, за по-щастливо бъдеще на народите. За такъв вид съревнование са готови да си подадат ръцете всички трудещи си, всички народи. То ще бъде съревнование за доброто на човечеството.

Що се отнася до нашата работническа класа, другари и другарки народни представители, тя с ентузиазъм се е включила вече в такова съревнование и от цялото си сърце подкрепя предложението на Върховния съвет на Съветския съюз за разоръжаване. Това предложение отговаря на дълбоките жизнени интереси на българските трудещи се, освободени от игото на капиталистическата експлоатация и отдадени на мирен творчески труд за изграждане на социализма в нашата страна, за по-добър живот.

Нашата работническа класа сама на собствения си гръб изпита жестокостите и бедствията на войните, в които я вмъкнаха няколко пъти бившите монархофашистски управници. От тия войни нашият народ бе доведен до две национални катастрофи и до прага на трета, още по-страшна, от която бяхме спасени само благодарение на подкрепата и помощта на нашия велик приятел и покровител — Съветския съюз. Затова за трудещите у нас днес няма по-голямо щастие от това да живеят и работят в мир, да поддържат дружески връзки с работниците от другите страни, да участвуват заедно с тях в общата борба на народите за мир и по-светло бъдеще на човечеството.

Нашата работническа класа е проникната дълбоко от духа на международна работническа солидарност и пролетарски интернационализъм. Обединена в своите профсъюзи, тя взема дейно участие в международното работническо и профсъюзно движение, дава своя принос в делото на мира и дружбата между народите.

Нашите работнически колективи и профсъюзни организации по заводи, фабрики, мини, строителни обекти, по учреждения, машинно-тракторни станции и държавни земеделски стопанства непрекъснато разширяват своите връзки с работнически колективи и профсъюзни организации от другите страни.

По този начин българските трудещи се и профсъюзите дават своя принос в делото за сближаване и упознаване между народите, за развиване на дружбата и сътрудничеството между тях.

С голямо задоволство нашата работническа класа следи и подкрепя последователната мирна политика на нашето народно правителство. Тази политика отговаря на интересите както на нашия, така и на всички други народи. Тя не е насочена срещу никого.

Реален израз на тази политика е намаляването с 18 000 души нашите въоръжени сили, предприемането на редица почини за подобряване отношенията на нашата страна със съседните нам страни — разширяването на нашите връзки със страните от Близкия и Средния изток и т. н.

Нов израз на тази политика ще бъде и декларацията на нашето Народно събрание в подкрепа на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз за разоръжаване. В отговор на последователната мирна политика на нашата партия и правителство трудещите се в нашата страна работят и ще работят все по-съзнателно, все по-усърдно и предано за изпълнение на своите производствени задачи, за по-нататъшното укрепване и развитие на нашето народно стопанство, за всестранин разцвет на нашата скъпа социалистическа Родина.

Аз напълно одобрявам предложената декларация от комисията по външните работи и с възторг ще гласувам за нея. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител др. Николай Георгиев.

Николай Георгиев: (*От трибуната*) Другарки и другари народни преставители! Предложението за обсъждане Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до всички парламенти и правителства в света върху проблемата за разоръжаването е инициатива, с която се изразява волята на нашия народ да вложи всички свои усилия в подкрепата на борбата за премахване на най-голямото зло за човечеството — войната.

От историята ние знаем колко злини за народите са причинявали войните. Те са причинявали обезлюдяване на цели области, опожаряване на хиляди села и градове, разрушаване на пътища съобщения, опустошаване на огромни пространства от плодородни земи. Ние не само знаем, но пресни са още у нас спомените от ужасите на двете световни войни, станали през първата половина на двадесетия век. Изобщо войните носят на човечеството само материална и морална разруха и са причинявали голям застои в неговото развитие. Затова няма по-голямо безумие от това да

се търси уреждането на международните въпроси и на постигането на благополучие чрез войни. Подпалвачите на войни както в миналото, така и сега в съзнанието на народните маси са заклеени като най-големи и гнусни врагове на човечеството.

Историята също доказва, че истинско благополучие в личния и обществения живот на отделните хора и отделните народи може да настъпи само когато последните изградят помежду си равноправни отношения и се отдадат на мирен творчески труд. Ярък пример за това е Съюзът на съветските социалистически републики. Войните, които водеше царска Русия, носеха само нещастие на народите, населяващи пределите на руската държава. Не рядко тогава из степите на тази огромна страна се движеха кербани от гладуващи селяни. Русия тогава беше изостанала страна. Прокламираните принципи от Октомврийската революция за мир, равноправие и дружба между народите създадоха предпоставки за коренна промяна на облика на тази страна. Лозунгът „Трудът е чест, слава, доблест и геройство“ се разнесе надлъж и нашир по съветската земя и под този лозунг всички съветски народи се отдадоха на непознат в историята на човечеството творчески труд. Следите на дореволюционна Русия се заличиха. Съветският съюз стана богата индустриална и земеделска страна и в живота на съветските народи настъпи истинско благополучие.

През зимата на тази година, като членове на българската парламентарна делегация, посетила Съветския съюз, ние бяхме в Москва, Ленинград, Сталинград, Киев, Ростов на Дон, Тбилиси и в много още съветски градове и села. Запознахме се с работата на някои културни институти, на заводи и колхози. Срегнахме се с граждани от най-различни слоеве на съветското общество. Навсякъде ние видяхме подем в мирното строителство. Главната тема, върху която разговаряхме със съветските хора, беше около укрепването на мира. Те не искат война. Те с възмущение и погнуса ни разправяха за опустошенията, нанесени на Съветския съюз през Втората световна война. Съветските хора искат мир, защото само мирът и мирният творчески труд носят разцвет на съветската страна и благополучие в личния и обществения живот на съветските народи.

Пример на мирен живот, който носи благоденствие за отделните народи и страни, е изградената при напълно равноправни отношения дружба между нашия народ с народите на Съветския съюз и с останалите социалистически миролюбиви страни. В миналото много наши „патриотари“ по внушение на някои западни сили, които имат ин-

терес да раздухvat братоубийствени войни сред балканските народи, се стремяха да подхранват сред нашия народ великобългарски шовинистически настроения и да го подбуждат да търси разрешаване на спорните въпроси със своите съседи и за постигане на благополучие чрез войни. Нещо повече, тези „патриотари“ обявяваха за предател всеки, който беше сторонник на идеята за разбирателство със съседните на България страни. Стамболийски, който беше сторонник за споразумение между балканските народи и който пръв направи опит да възстанови сношение на България със Съветския съюз, беше обявен за враг на България, съборен от власт и най-жестоко убит. За своя интернационализъм комунистите бяха клеймени като най-големи родоотстъпници и предатели. Фашистският генерал Соларов в качеството си на началник на Варненския гарнизон беше издал книга-учебник под заглавие „Войникът и гражданинът“, в която сочеше комунистите и сдружените земеделци като родоотстъпници и врагове на Родината. Разбира се, тази тяхна шовинистическа политика донесе само нещастие на нашата Родина. Тази политика доведе страната до две национални катастрофи и народа ни до просешка тояга. Ако през Втората световна война не беше съветската армия в България нямаше изграден Отечествон фронт начело с Българската комунистическа партия, сигурно беше, че страната ни щеше да бъде сполетяна от трета, още по-страшна национална катастрофа. Родината тогава беше спасена от миролюбивите демократични сили в България.

Сега, когато народът ни пое пътя на мирно социалистическо строителство, обликът на страната ни коренно се промени. Колко по-богата стана страната ни и колко напред тя се придвижи само за един период от около 10 години! Та може ли този, който преди 10 години е излязъл от България и сега се завърне в нея, най-напред да познае София? А ако тръгне из провинцията дали няма да се озърне и да си зададе въпроса: в тази България ли се намира, която е напуснал преди 10 години? На път за Самоков той ще види непознато в миналото за него море, а след като се спусне из Тракийската низина той дълго ще размишлява как някогашните малки ивици земя са се слели в толкова големи кооперативни блокове и колко бърже са изградени големите стопански сгради в стопанските дворове на кооператорите. Дълго ще се взира той в корпусите на новопостроените заводи по поречието на Марица, ще се рови в паметта за разположението на някогашните селца, които сега са квартали на Димитровград, и сигурно ще се зачуди

откъде са дошли тези води, текнали из каналите на Старозагорското поле. Такива промени ще види той във всички краища на страната. Аз не знам какво ще бъде неговото впечатление от разговорите, които ще води при срещите си с хората по полетата и във фабриките. Сега културното равнище на нашите работници и селяни е на много по-голяма висота в сравнение с миналото. Те придобиха познания по пътя на самообразованието чрез просветните форми на политическите и масовите организации, а освен това подрастващото поколение вече навлиза в живота с по-високо училищно образование. В с. Огняново, Гоцеделчевско, към кооперативното стопанство има комплектувано младежко звено, в което повечето девойки са със средно образование. Сигурно и тук този наш възвращенец ще бъде изненадан.

Наистина това не е тази България, която той познава повече отпреди 10 години. Това е нова, социалистическа България. Това е България, която ние изградихме не чрез войни, а с мирен творчески труд, по пътя на мирното сътрудничество и дружба със Съветския съюз и с останалите миролюбиви страни. И сега в тази България, сред трудещите се в градовете и селата разцъфтява нов живот, нова вяра в още по-хубаво и слънчево бъдеще.

Преди няколко дни посетих моето родно село и се отбих при вършачката в двора на кооперативното стопанство. Ръководството на стопанството тази година се е постарало да механизира известни процеси при вършитбата. Тази механизация облекчава в значителна степен труда на кооператорите, които се занимават с вършитбената работа. Самите кооператори са доволни от всичко това. Този факт аз вземах за повод, за да заведа разговор с намиращия се там мой съселянин на възраст над 60 години, станал кооператор тази година, който в миналото винаги е гледал със съмнение на нашите кооперативни инициативи и никога не вярваше, че ние можем да направим нещо ново, което да подобри живота на селяните и да облекчи техния труд. За моя изненада аз не срещнах в този мой съселянин отрицание, каквото проявяваше по-рано към нашите кооперативни и други обществени начинания. Той дълбоко се е вникнал в живота на кооперативното стопанство, доловил е разкриващите се за стопанството перспективи, особено след като е узнал за разпоредбите на постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет за разширяване и укрепване на ТКЗС, и сега трябваше да ми признае откъде почва хубавото в живота: „Аз разбрах — каза ми той — че хубавото в живота настъпва сега. Досега животът на селяните не-

беше живот, а истинска мъка". Той дори изказа съжаление защо всичко, което става сега, не е било по-рано.

Този малък факт от само себе си говори много. И най-обикновените селяни, които доскоро поради своето невежество се съмняваха в успехите на изграждания в страната ни нов живот по пътя на мира, дружбата и мирното сътрудничество, сега вече превъзмогнаха тези свои съмнения и станаха строители на този нов живот.

Примерът на дружба и мирно сътрудничество между Съветския съюз и нашата страна, както и между всички страни от социалистическия лагер, изградени на принципа на равнопоставяне помежду им и ненамеса във вътрешните работи, в интереса на мира и прогреса на човечеството, трябва да бъде установен във взаимоотношенията между всички страни в света независимо от съществуващите в тях политически и стопански системи. Това е една абсолютна повеля на времето. Днес, когато имаме такъв подем в развитието на производителните сили, когато вече имаме съществителни средства, които осигуряват пътуването от Москва до Пекин и до Лондон само за няколко часа време, когато и в най-изостаналите народи съзнанието за извоюване и за защита на своите суверенни права е стигнало до принасяне в саможертва, абсурдно е да се мисли, че отделни страни или групи от страни ще могат да постигнат пълен разцвет в своето развитие по пътя на самозадоволяването, на изолиране и чрез подтискане и експлоатиране на по-слаби от тях народи. Едно мирно сътрудничество между всички страни и всички народи в света, изградено на принципа на взаимното зачитане и ненамеса във вътрешните работи, на признаване на суверенните права на всеки народ независимо от неговата численост и от територията на земята, която той населява, ще тласне живота на човечеството към бързо и всестранно процъфтяване.

Ние сме радостни да констатираме, че сътрудничеството между отделните страни все повече се разраства. Приемането на петте принципа на Бандунгската конференция от азиатските и африканските страни е огромен принос към делото на международното мирно сътрудничество. Важен принос в това отношение са постигнатите икономически връзки и сътрудничество на Съветския съюз и страните с народна демокрация с разните капиталистически страни. Взаимните посещения на политически, стопански и културни дейци, личният контакт между ръководителите на отделните страни също допринесоха и допринасят извънредно много за засилване на сътрудничеството между от-

делните народи. Принос за разширяване на международното сътрудничество изобщо и за укрепване на мира и сътрудничеството между балканските народи е и възстановената и никога вече нерушима българо-югославска дружба. Както бе изяснено в статията на председателя на Министерския съвет д-р. Антон Югов, печатана във в. „Правда“, вече има симптоми за подобряване и разширяване на връзките и сътрудничеството на България с нейните южни съседи Гърция и Турция.

Но колкото и да имаме успехи в развитието на мирното международно сътрудничество, трябва да подчертаем, че по пътя към постигане на пълно сътрудничество съществуват още големи препятствия. Дотогава докогато съществува надпревара във въоръжаването, дотогава докогато над международния хоризонт се размахва призракът на войната, ние не можем да мислим за постигане на пълен успех при изграждане на сътрудничеството между всички страни в света.

Ние посочихме няколко примери като доказателство за миролюбивата политика, която Съветският съюз, нашата страна и останалите миролюбиви страни провеждат. Не чрез войни нашите страни търсят да изграждат своето благополучие, но чрез победи в мирния творчески път и само по този път ние постигнахме досегашните свои успехи в изграждането на своята икономика и култура. В потвърждение на своята миролюбива политика Съветският съюз и народнодемократичните страни извършиха съкращения на своите въоръжени сили и провеждат мероприятия за намаляване на въоръженията. Съветският съюз се отказа от свои военни бази, намиращи се във неговата територия, изтегли своите окупационни войски, намиращи се в Австрия, и значително намали войските на територията на Германия.

Но за съжаление има кръгове в западните страни, които още с нищо не са доказали, че са се поучили от историята и пречат за постигането на пълен мир и международно сътрудничество. Те способствуват за засилване на въоръжаването, а на свиканите международни конференции и съвещания по разоръжаването правят всичко възможно да не се постигнат резултати. Само преди няколко дни главнокомандуващият войските на НАТО генерал Грюнтер на летището във Вашингтон в интервю пред кореспондента на „Юнайтед прес“ заяви, че „поддържа идеята за модернизирание на въоръжените сили“, но според него „това не означава непременно намаляване на тяхната численост“.

Какво искат тези кръгове?

Може би някои сред тях още мислят, че трябва да продължават да се вмесват във вътрешния живот на други държави със силата на оръжието. Единодушието, с което всички азиатски и африкански народи и цялото прогресивно човечество признаха правото на Египетската държава да национализира компанията на Суецкия канал и осъдиха заплахите към Египет чрез мобилизиране на военни сили и придвижване на военни единици към египетската граница говори, че всяка политика, която цели вмешателство във вътрешния живот на чужда държава, не съответствува на духа на новото време и е отречена от здравия разум.

Не въоръжаване, а системно към все по-голямо намаляване на въоръженията трябва да се върви, за да се предотврати една евентуална война и да се избегнат пагубните от нея за човечеството последствия. Намаляването на въоръженията от себе си ще доведе и до засилване на мирното строителство и изграждане на по-добър живот за човечеството. Съвсем правилно и навреме Върховният съвет на СССР излезе с Обръщение, с което привлича вниманието на народите, правителствата и парламентите на всички държави към неотложната и извънредно важна проблема на съвременността — проблемата за прекратяване на надпреварването във въоръженията и забраняване на атомното и водородното оръжие. Това Обръщение от само себе си е израз на волята и желанията на съветските народи и на всички народи от цялото земно кълбо. То потвърждава решимостта на Съветския съюз неотстъпно и с всички сили да работи за укрепване на световния мир и за спасяване на човечеството завинаги от зловещия призрак на войната. Това е нова миролюбива инициатива на Съветския съюз, която трябва да намери подкрепа от правителствата и парламентите на всички страни в света.

Нашият народ винаги се е вдъхновявал от миролюбивите инициативи на Съветския съюз. Сам той е кръвно заинтересуван от успешния завършек на тези инициативи. Затова при всички случаи той е готов да ги подкрепи. Настоящата инициатива, каквато представлява от себе си поставеното за разглеждане в настоящата сесия на Народното събрание Обръщение на Върховния съвет на Съветския съюз до парламентите на всички страни в света, още непосредствено с неговото обнародване намери в страната ни всенародно одобрение. Няма съмнение, че нашето Народно събрание ще даде израз на това всенародно одобрение и ще предприеме мерки за пълно сътрудничество при разре-

шаването на поставената в Обръщението проблема.
(Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Давам петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Петър Попзлатев: Заседанието продължава.

Има думата народният представител д-р. Георги Караславов.

Георги Караславов: (От трибуната) Уважаеми другари и другарки народни представители! Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до парламентите на всички страни в света за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, за забрана на атомното и водородното оръжие, както и на всички оръжия за масово унищожаване има историческо значение, защото то отговаря на надеждите, настроенията и разбиранията на милионите честни борци по цялото земно кълбо и изразява истинските стремежи на всички народи.

Това Обръщение добива още по-дълбоко съдържание, като се вземе под внимание обстоятелството, че Съветският съюз пръв и едностранно намали грамадна част от своите въоръжени сили и с това даде пример и почин за практическо осъществяване на миролюбивите народни възжелания и че Съветският съюз, който по общо признание има забележителна преднина в използването на атомната енергия, е загрижен за съдбата на човечеството и световната култура не само защото това е в духа на неговия обществен строй, но и защото той най-добре знае какви резултати и какви последици за мирните хора в света би имала една нова война.

Ръководен от своята неизменна хуманна политика, Съветският съюз прави всички усилия да обуздае мрачните сили на робството, агресията и войните и да се тръгне по спасителния път на мирното съжителство между всички народи.

Както е известно, нашата страна, която има малка армия, също намали своите въоръжени сили. С това правителството на нашия народ само подчерта своята твърда миролюбива политика и своите пламенни симпатии към великото и спасително дело на миролюбивите сили в света.

Израз на цялата миролюбива политика на българския народ и на неговото правителство е и тази извънредна сесия на Народното събрание, първата точка от дневния ред на която е обсъждане на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз до войчки парламенти в света за намаляване на въоръжаването, за забрана на оръжията за масово унищожение и приемане на съответна декларация.

Като се знае природата на военноподпалвачите, човек неволно се пита имат ли значение нашите миролюбиви акции, прояви и декларации за запазването и укрепването на мира в света? Безспорно имат. Милиони честни и почитени хора по земното кълбо, заблуждавани и тровени от пропагандата на военнлюбивите сили в света, започват да съдят и да се ориентират не по лъжливите приказки, лицемерните декларации и безсрамните клевети на империалистическите централи, а по честните и искрени дела на народнодемократическите страни.

Хиляди хора на изкуството, хиляди учени, хиляди просветни и обществени деятели от капиталистическите страни, при това най-изтъкнати писатели, артисти, художници, професори, специалисти, станаха горещи и неуморни рапелти на световното движение за запазването на мира, защото се увериха, че комунистите, антифашистите, без какъвто и да е умисъл да натрапват своя светоглед, са най-твърдите и последователни борци за мир между народите. И не поради любовта си към Съветския съюз и народнодемократичните страни много хора с най-различни религиозни и идеино-политически възгледи станаха смели борци за запазването на мира, а тъкмо в движението за запазването на мира те обикнаха Съветския съюз и страните с народна демокрация, защото се увериха, че който строи социализъм, той е принципиален противник на войната, той е за мирно разбирателство и сътрудничество между държавите и народите.

Разяснителната работа за ужасите, които би донесла една нова война, все повече и повече проявява политическото съзнание на милиони хора по всички части на земното кълбо. Обикновените хора, които са чели за стотиците хиляди жертви на двете американски атомни бомби, хвърлени през август 1945 г. върху японските градове Хиросима и Нагазаки, вече се догаждат какво биха направили империалистическите авантюристи с водородните бомби, на които атомната бомба е само запалка. Не напразно миролюбивото човечество бе поразено, когато на 13 юли представителят на Съединените американски щати в комисията по разоръжаването при Организацията на обединените наро-

ди заяви открито, че неговата страна не можела да се откаже от производството и опитите си с водородните бомби. Ония, които са следили разпределението на държавния бюджет на Съединените щати, не са изненадани от тази декларация, защото най-големите пера от този бюджет са определени именно за фабрикуване на термоядрено оръжие и на самолети с далечен обхват за неговото пренасяне.

Привържениците на световното движение за запазване на мира са съществено загрижени от това, защото, както казва нашата народна поговорка, един луд хвърля камък в кладенеца, а хиляди свестни не могат да го извадят. А че лудият е готов да хвърли камъка подсказва дори и простият факт, дето някакъв американски „учен“ изчислил вече колко долари ще струва водородната бомба, с която ще може да се унищожи животът на нашата планета.

Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики за намаляване на въоръжаването и за забрана на термоядреното оръжие, ако то се вземе присърце от всички членове на различните парламенти в света и ако донесе желаните и очаквани резултати, не само ще успокои миролюбивите народи, но ще има бързо отражение и върху подобряване на техните жизнени условия. Баснословните военни бюджети тегнат като воденичен камък върху плещите на обикновените данъкоплатци. Според данни на НАТО, изнесени на извънредната сесия на Световния съвет на мира в Стокхолм през април т. г. от канадския свещеник Джеймс Ендикот, от 1949 до 1956 г. Съединените щати и Канада са изразходвали за военни цели близо 300 милиарда долара. Превърнати в наши пари, тези долари правят около 2000 милиарда лева. Аз се съмнявам дали редовният данъкоплатец има конкретна представа за тази сума, но за да ѝ се даде все пак някакъв образен израз, трябва да подчертая, че ако тази сума се превърне в звонкови левчета и тези левчета се наредят едно върху друго, те ще стигнат цели пет пъти до луната, когато тя е най-отдалечена от нашата планета. С тези пари могат да се направят 20 милиона къщи, всяка къща по 100 хиляди лева. Вместо обаче да благоденствуват в нови удобни жилища, милиони граждани на Съединените американски щати живеят в колиби, землянки или просто на открито, милиони скитат без работа, милиони са полубезработни. Според официални данни, които очевидно не са съвсем точни, 2 милиона деца в Съединените щати не ходят на училище, а като се вземе под внимание обстоятелството, че в над 10 хиляди американски селища няма училищни сгради и 70% от висшите учебни заведения са

частни, което означава, че са недостъпни за обикновените трудови хора, ще стане ясно защо американското правителство смогна да отдели за просветни нужди само 1% от държавния бюджет на Съединените щати.

Другари и другарки народни представители! Ако обикновените бомби с обоег на действие от няколко метра изравниха със земята хиляди цветущи градове и селища и избиха милиони невинни души, ако в огъня на миналите две световни войни изчезнаха незаменими и неповторими паметници на човешкия гений, ако обикновените оръжия унищожиха безброй библиотеки и превърнаха на пепел несметни количества книги, всеки може да си представи на какво страшно пепелище би се превърнала нашата планета, ако хората с добра воля допуснат да избухне нова война и се употребят новите сатанински оръжия. Не за таласъмските цели на шепя мизантропи светли умове на човешкия род са разгадавали тайната на природата, за да стигнат до разлагането на атома, до разкриването и обуздаването на приказни сили и възможности. За щастлив и сит живот, за красота и творчески размах, за светло настояще и още по-светло бъдеще науката стигна до такива поразителни резултати! Не за смърт, не за ужаси и страдания трябва да се употреби колосалната сила на атома. Атомът за доброто, за свободата и напредъка на човечеството — ето едногласният могъщ лозунг на всички миролюбиви хора по земята днес!

Другари и другарки народни представители! Нашето Народно събрание ще изрази волята, мисълта, стремешите и възжеланията на трудовия български народ, ако декларира, че изцяло и без каквито и да било резерви се присъединява към Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики за намаляване на въоръжаването, за пълна забрана на термоядрените оръжия и на всички други оръжия за масово изстребление.

За такава декларация аз ще гласувам от сърце. За такава декларация каня да гласуват и всички народни представители. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител др. Георги Наджакков.

Георги Наджакков: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към парламентите на всички страни в света е документ от огромно международно значение — исторически принос към делото на мира. В това Обръщение

на върховния представителен и законодателен орган, на парламента на великия Съветски съюз, ясно се подчертава свещеният дълг на парламентите и на правителствата на всички страни и тяхната отговорност преди всичко пред собствените им народи, която им налага да вземат решителни мерки за прекратяване на въоръжаването. Върховният съвет на Съюза на съветските социалистически републики е убеден, че тази борба ще се увенчае с успех, ако парламентите и на другите държави приложат всички свои сили за осъществяване на реални мероприятия във връзка с тази високоблагородна и толкова належаща днес задача.

Неразделна част от този документ е и декларацията на Върховния съвет във връзка с Обръщението на японския парламент по въпроса за забраната на ядреното, т. е. на атомното и водородното оръжие, и за прекратяване на изпробването му. От тези два документа и от отговора на министъра на външните работи на Съветския съюз Д. Т. Шепилов на запитването, отправено към съветското правителство от група депутати, членове на Световния съвет на мира — Несмеянов, Еренбург, Корнейчук, Ванда Василевска, Нина Попова, Сурков и Тихонов — какви мерки възнамерява да вземе съветското правителство за повсеместното прекратяване на опитите с ядреното оръжие, се вижда пълното единодушие между парламент и правителство, между народна власт и народ в Съветския съюз по тези от най-голямо значение днес въпроси за запазването на световния мир.

Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към парламентите на всички страни и декларацията във връзка с Обръщението на японския парламент отново привличат световното обществено мнение към тези проблеми, разрешаването на които ще има безспорно решаващо значение за запазването на мира в света. Ние можем да бъдем сигурни, че тези документи ще представляват нов могъщ стимул за още по-голяма мобилизация на всички прогресивни обществени сили в света, които от своя страна ще окажат своето решително влияние върху становището на парламентите особено в западните страни, където обществените противоречия са още много големи, където влиянието на чужди на интересите на народите среди не позволяват да се вземат решения съобразно с волята на широките народни маси.

Няма народ, който да желае войната. Войната за един народ днес е оправдана само когато той трябва да брани своята свобода, плодовете на своя труд, своята независимост и своя суверенитет от чужди посегателства. Всички народи желаят да живеят в мир и разбирателство. И затова

така властно днес се наложиха и шествуват по света великите идеи, залегнали в основата на петте принципа за мирно съвместно съществуване, провъзгласени от двата велики народа — индийския и китайския.

Съветският народ и съветската държава още със създаването им след Великата октомврийска революция са поддържали политиката на мир между всички народи. Тази политика на мир и на международно разбирателство и сътрудничество се провежда от Съветския съюз още по-настойчиво след Втората световна война, след тази гигантска борба, която доведе до победата над силите на реакцията и фашизма и донесе свободата на много народи, което още повече издигна международния авторитет на съветската страна.

Под влиянието на тези велики победи, които дадоха кураж на прогресивните сили в света, се роди и разрасна най-могъщото организирано движение за защита на мира в света, изградиха своите програми и обединиха милиони хора по земята редица мощни международни демократични организации, като тези на профсъюзите, на демократичните жени, на демократичната младеж, Международната федерация на научните работници и на юристите-демократи. Получиха кураж, като видяха реалната възможност за осъществяване на своите крайни мечти и засилиха своята дейност и цяла редица пацифистични и други организации, които по свой път търсят и работят за запазването на мира в света.

Ние можем да бъдем сигурни, че цялата тази прогресивна, международна общественост ще получи нов импулс за своята похвална народополезна дейност с Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз до парламентите на различните страни. Самото решение на Върховния съвет на Съветския съюз, съдържащо се в Обръщението до парламентите на всички страни, е синтез не само на непрекъснатата миролюбива политика на съветския народ и на съветското правителство, но и на миролюбивите въжделения на цялата световна прогресивна общественост, която дава също своя принос за запазването на мира в света.

За тези миролюбиви въжделения, за тази голяма и неотслабваща борба на световната прогресивна общественост, изразена най-ярко в световното движение за защита на мира, аз искам да спра накратко вашето внимание, другарки и другари, народни представители.

Конгресът на народите в Хелзинки от юни миналата година, Стокхолмската сесия на Световния съвет на мира от април т. г., Декларацията на Бюрото на Световния съвет на

мира от юни тази година, Пекинската среща на Международната федерация на научните работници и много други международни и национални срещи, конференции и конгреси разглеждат въпроса за разоръжаването и на първо място въпроса за забраната на атомното и водородното оръжие.

Проблемата за разоръжаването интересува живо всички народи, защото от правилното разрешаване на този въпрос зависи в най-висша степен запазването на мира в света. Всички други въпроси, които дълбоко вълнуват народите и които също стоят за разрешаване пред техните правителства, като мирното съвместно съществуване, намаляване на международното напрежение, забраната на оръжията за масово унищожение и на първо място на атомното и термоядреното оръжие, контрола върху това намаляване на въоръженията и огромните перспективи, които се откриват за народите в стопанската и социалната област, необходимостта за индустриализиране и земеделско съоръжаване на по-изостаналите страни и по-нататъшното развитие на науката и културата във всяка страна за благоденствието на народа са непосредствено свързани с проблемата за разоръжаването.

Всички тези въпроси стоят на първо място и пред Организацията на обединените нации. Тази световна организация днес носи най-голямата отговорност за разрешаването на тези въпроси, защото действа от името на правителствата и следователно има всичката възможност да реши тези въпроси. Но за голямо съжаление, се казва и в Обръщението на Върховния съвет, усилията в продължение на цяло десетилетие на Организацията на обединените нации досега не се увенчаха с успех. Нека се надяваме, че приемането на 16-те нови страни в тази организация, между които и Народна република България, и становищата, които трябва да вземат парламентите на всички страни във връзка с Обръщението на съветския парламент, ще помогнат в близките пленарни и специални сесии тази организация, която донесе толкова надежди на народите от края на Втората световна война, да намери начин да даде задоволително решение от интерес за всички народи на тези най-важни днес международни проблеми.

От трибуната на Световния съвет на мира високо се заяви пред целия свят, че разоръжаването е необходимо и че то е възможно, че надпреварването във въоръжаването никога не е носило друго освен мизерия и неувереност. То винаги е довеждало само до война. Днес оръжието за масово унищожение увеличава още повече тази опасност.

Народите искат въоръженията и въоръжените сили на всички страни, като се започне от великите държави, да бъдат намалени по общо споразумение до установено равнище и да бъдат прекратени опитите с ядрени оръжия, които предизвикват дълбока тревога в съзнанието на човечеството.

Народите са властни, се каза в Стокхолм, да превърнат в действителност тези надежди на бъдещето. Народите имат право да се обърнат към своите правителства и да поискат от тях конкретни действия в областта на разоръжаването.

По такъв начин, се каза в Призива към световното обществено мнение, народите ще приближат часа, когато човечеството, освободено от заплахата и страха, ще се посвети на велики мирни творения.

Във всички страни, в различните слоеве на общественото мнение единодушно се отбелязва, че прекратяването в надпреварването във въоръженията ще бъде първата стъпка към възстановяването на доверието и сътрудничеството между всички страни.

Не само Световният съвет на мира, но и всички други големи демократични организирани сили, много политически партии, професионални, културни и други народни и международни организации и всички религии също се изказват за разоръжаването. Навсякъде по света днес се смята, че една съгласувана дейност на всички в това направление ще позволи да се разсее на Запад и на Изток недоверието, което още оказва влияние върху действията и върху отношенията на всички правителства, и ще доведе до сключването на редица нови споразумения между правителствата.

От трибуната на Световния съвет на мира се заяви, че едно постепенно разоръжаване ще освободи големи средства и хора за по-нататъшен икономически и културен подем на народите. Освободените средства биха могли да бъдат използвани за премахване на нищетата и за издигане равнището на живота на всички хора. Богатствата няма да се отклоняват от естественото им предназначение. Хората ще могат да се посветят изцяло на създаването на материални блага и на морални духовни и културни ценности. Голяма помощ би се оказала на научните изследвания за по-нататъшен подем за благоденствието на човечеството.

Световният съвет на мира и Международната федерация на научните работници смятат, че докато съществува надпреварване в атомното въоръжаване, всякакви усилия за сътрудничество в областта на изследванията за мирното из-

ползуване на атомната енергия ще бъдат затруднени, защото всякога ще съществува подозрението, че те могат да бъдат насочени за военни и политически цели. Ето защо години наред от трибуните на световната миролюбива общественост се бие тревога за правилното използване на това най-велико откритие на човешкия ум. Не само за хората на науката, които отблизо познават възможностите на това откритие, но мисля, че и за всички други хора е ясно каква огромна природна сила вече е на разположение на човека за добро или за зло, за мирни постижения и културен разцвет или за разрушение и унищожение.

На 6 август бе годишнината на това събитие от края на Втората световна война, когато за пръв път стана известно това откритие на широките народни маси — хвърлянето на първите две атомни бомби от американските империалисти над мирното население на двата японски града Хиросима и Нагазаки. Свиканият по този случай Международен конгрес против атомното оръжие на 6 т. м. в Токио и Хиросима напомни на народите отново ужасите на една атомна война. Това варварско събитие, което най-напред и най-силно засегна японския народ и в края на Втората световна война, и сега при американските опити с термоядрени оръжия при тихоокеанските острови Бикини и което при сегашното състояние на атомното въоръжаване заплашва най-сериозно всички народи, събра в знак на протест 33,5 милиона подписи от средите на японския народ. Това събитие предизвика и обръщението на японския парламент, с което той потърси и подкрепата на съветския парламент в борбата за забраната на атомното и водородното оръжие.

Тази опасност, за която бие тревога японският народ чрез своите научни и обществени дейатели, чрез своите народни представители, не е неоснователна. Систематичните изследвания, които се правят от японските учени — физици, биолози и медици, показват, че опасността, за която се говори, е реална и голяма и все по-нарастваща. Още миналата година на конгреса в Хелзинки в комисията по разоръжаването и атомните оръжия въз основа на изчерпателните и мотивирани доклади на японските учени, които са изследвали ефекта от огромните количества радиоактивен прах, дължащ се на експлозията на американската опитна водородна бомба в Бикини през 1954 г., стана ясно, че този радиоактивен прах е бил разнесен из обширни зони, като на повече от 20 хиляди квадратни километра сериозно е бил застрашен животът на всички живи същества и с по-слаби последици — на още по-голяма повърх-

ност и разстояние. Тази извънредно важна документация беше приложена към комуникето на Комисията за разоръжаването и за атомните оръжия.

Сведенията от последните американски опити с водородни бомби в зоната на Тихия океан показват, че това опасно въздействие от разпръснатия радиоактивен прах се проявява и на разстояние до 2000 километра.

От своя страна Бюрото на Световния съвет на мира със своето писмо, за което стана дума, до правителствата на Съединените американски щати, на Съюза на съветските социалистически републики и Великобритания обвърна най-сериозно внимание върху последиците от експерименталните експлозии с ядрени оръжия въз основа на щателното и редовно провеждане напоследък на научни изследвания по този въпрос в различни страни. Редовните изследвания на високите атмосферни пластове по отношение радиоактивността на съдържащия се в атмосферата прах, както и радиоактивността на атмосферните валежи, на радиоактивно заразените води, растения и животни показват, че даже при сегашните все още ограничени опити с термоядреното оръжие тази радиоактивност вече достига границите на издържливостта на живите организми. Нещо повече. Наблюденията показват, че този радиоактивен прах съдържа и такива радиоактивни химични елементи, които имат продължителен живот, т. е., които бавно се разпадат и оттам, попаднали в човешкия организъм, оказват продължително зловредно въздействие. Освен това оказва се, че последиците от последователните експлозии се натрупват в организма с течение на времето и стават предмет на нарушения, които водят до тежки заболявания и до смърт, а дават тежки отражения и върху следващите поколения. Растенията, животните и рибите стават носители на тази попаднала в тях радиоактивност, която предават на хората чрез растителните и животинските хранителни продукти.

Ето защо учените, които смятат за свой пръв дълг да работят за мирно използване на атомната енергия, основателно бият тревога. Те настояват да се прекратят експерименталните експлозии с термоядрено оръжие, което е напълно възможно, стига да има добра воля в правителствата на трите велики държави, които засега единствени притежават атомното оръжие. С научни методи, за които стана дума по-горе, може точно да се открие кога, къде и каква атомна експлозия е произведена. Следователно контролът по въпроса за изпитването на атомното оръжие е напълно възможен, стига да има международно съгласие по този въпрос.

Контролът за производството на атомно и водородно оръжие е много по-мъчен, но все пак не е невъзможен. По индиректни методи при една грешка може би не по-голяма от 15% може да се прецени запасът от атомни и водородни бомби в страните, които ги произвеждат. Това именно дава повод на империалистическите страни да поставят несъвместими с независимостта и суверенитета на другите страни условия за международен контрол над производството на атомно оръжие и систематично да отхвърлят разумните проекти, които вече десет години предлага съветското правителство. Нека да припомним, че предложението, което направи Съветският съюз още през 1946 г. за всеобщо съкращаване на въоръженията и за забрана на атомното оръжие, беше единодушно прието от ООН. Впоследствие обаче под разни предлози тези страни се отказват от провеждането на това решение.

Днес обаче, когато протестират не само народите на Япония и Индонезия, но и на Австралия и Нова Зеландия от британската общност, когато все по-енергично и така аргументирано се надават гласове от всички краища на света, когато народите един след друг се присъединяват към това искане чрез своите парламенти, няма да може повече да се отхвърля това законно и справедливо искане на всички народи.

Един път отстранена заплахата, неограничени са възможностите, които ще даде на хората мирното използване на атомната енергия, на първо място огромните неизчерпаеми запаси от енергия, ново невероятно развитие на енергетиката. Даже при сегашното все още начално развитие на тази наука — атомната физика, сигурни пресмятания показват, че наличните засега запаси от ураниев и ториеви съединения в земната кора ще дадат на човечеството нови енергийни ресурси 10—20 пъти по-големи от енергийните ресурси от всички известни сега запаси на каменни въглища, нефт и газове.

Перспективното развитие на световния енергиен баланс и на енергийния баланс за всеки културен човек, които все по-бързо растат, са такива, че се налага да се приемат тези както въглищни, така и уранови налични запаси за недостатъчни в близкото или по-далечното бъдеще в зависимост от тяхното използване. Затова днес науката търси нови възможности чрез регулиране на атомните процеси, които протичат при водородната бомба, а също и при небесните светила, каквото е и нашето слънце, което засега още не е постигнато. Чрез процеса на синтезата на ядките на леките елементи, какъвто е водородът и неговите разновидности —

тежкият водород (деутерият) и най-тежкият водород (три-
тият), като се имат предвид огромните и почти неизчерпае-
ми запаси на водород във вселената, можем да си представим
какви нови неочаквани възможности за човешката култура
се чертаят. Някои най-нови постижения на съветската
атомна физика чертаят перспективите за близко осъществя-
ване регулирането и на тоя вид атомни процеси.

Няма да се спирам на възможностите, които ще даде
мирното използване на атомната енергия на всички науки
и на първо място на физиката, също на химията, техниката,
биологията, агrobiологията и медицината. Макар и в своето
начало, постиженията и в тия направления на науката може
смело да се каже вече, че са революционни.

Затова именно правителствата на различните страни,
които искат техните народи да бъдат в курса на най-нови-
те постижения на съвременната наука, полагат големи гри-
жи и харчат значителни средства за развитието на науката
в това направление.

Благодарение на голямата съветска помощ, която и на-
шата страна получи по въпроса за мирното използване на
атомната енергия със спогодбата от миналата година, благо-
дарение и на енергичната помощ, която реши да даде в то-
ва направление и нашата партия и народното ни правител-
ство, към Българската академия на науките тази пролет
започна изграждането на съвременна атомна научна
експериментална база със съвременен физически институт.
Това ще позволи заедно с подготовката на достатъчен брой
млади научни кадри в близкото бъдеще и нашата страна и
нашият народ да дадат своя принос в областта на това с
най-голямо бъдеще постижение на човешкия ум.

Възможностите за цялостното развитие на тази наука
обаче, може смело да се каже, не са по силите само на една
страна. Затова инициативата на Съветския съюз, с която се
създаде през тази пролет Обединен институт за ядрено из-
следване с участието на 11 държави, включително и нашата
страна, с възможност да се разшири тази международна
колективна научна работа и с участието на други страни, при
огромните материални възможности, които предоставя за
целта съветското правителство с грамадни, с милиарди ко-
стуващи инсталации за експериментални ядрени изследва-
ния, предоставени почти безвъзмездно на тоя институт за-
едно с цял атомен град в околностите на Москва, ще позволи
да се поставят за разрешение най-тънките проблеми на съ-
временната атомна физика. Съветското правителство отиде
още по-далеч, като прави предложение да се обединят в
това направление усилията и с всички западни страни,

което сигурно ще доведе до още по-големи постижения. Това благородно предложение има за задача в същото време да отстрани най-новата заплаха за народите от изграждането в Западна Европа на така наречения „Евратом“, който има съвсем други задачи — да даде възможност на някои западни страни и на първо място на Западна Германия, да произвеждат атомни бомби. Нека народите на Западна Европа да преценят кое от тия две предложения е по-изгодно за тях.

Другарки и другари народни представители! Пътят, който трябва да бъде следван, е ясен за народите. Това е пътят на мирното развитие с творческите усилия на всеки народ. Нашата страна и нашият народ, който си е поставил грандиозни за своите мащаби строителни задачи по всички линии на стопанството и на културата, има нужда от мир и сътрудничество с всички народи и той дава доказателства на дело, че работи в това направление.

Ние всички сме дълбоко убедени, че миролюбивите сили в нашата страна, целият наш народ в пълно съгласие с народното ни правителство, като продължават да работят за международното сътрудничество и за по-нататъшното отслабване на международното напрежение, с пълно единодушие чрез своето Народно събрание ще подкрепят Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики до парламентите на всички страни. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител др. Манол Стойнов.

Манол Стойнов: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Председателството на Бюрото на Народното събрание възпроизведе на вниманието на народното представителство и постави на обсъждане Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички страни по разоръжаването. Ние слушахме със задълбочено внимание и взехме акт от този с изключителна важност за момента документ, който призовава парламентите на всички страни да се ангажират с най-сериозното свое задължение.

Подробното изложение от името на комисията по външните работи, което все във връзка с Обръщението и неговия предмет изнесе нашият другар академик Сава Гановски, поставя в достатъчна светлина обстановката, при която ние ще обсъдим Обръщението, и улеснява значително нашето правилно отношение към него.

При такъв случай и по този повод, когато в нашата представа се открояват известни стечения и рискове за човешката безопасност, ние сме задължени да се върнем към някои исторически факти от недалечното минало, да се съобразим с тези факти, когато ще търсим най-добрите решения за бъдещето.

Другари и другарки народни представители! В бурно негодуване се превръща и днес споменът за бесния поход преди 17 години на хитлеро-фашизма, за необузданите негови империалистически стремежи и агресията му срещу свободата на много народи, срещу независимостта на редица страни, срещу мирното тяхно развитие. Незатихнало отвращение и сега събужда споменът за неизброимите човешки и материални жертви, за голямата и тежка обща разруха и за спънатия прогрес на културното човечество, които нанесе приключената Втора световна война през 1945 г.

Признание и благодарност ще въздават народите и поколенията им за победата на обединените демократични народи, най-вече на славната Червена армия на Съветския съюз над хитлеристката германска агресия и над фашизма.

Съвременници на жестоката война, изживели неизмерима смут на тази война и разрушителната и разстройствена сила на средствата за воюване, народите приветстваха края на войната, съкровено пожелаха тя да не се повтаря. Те поздравиха възстановения мир и настойчиво поискаха той да бъде справедлив, демократичен и траен, основан на взаимно уважение и сътрудничество между държавите, да бъде вечен и нерушим, създаващ всички гаранции по отношение на империалистическите агресори. Това свое пожелание — еднородно и възторжено — загрижените народи считаха за напълно осъществимо на основание на принципите, които бяха станали известни след съглашенията в Ялта и Потсдам, които принципи по-късно бяха намерили израз в статутите на Организацията на обединените нации.

За съжаление обаче съвсем скоро след приключената война се намериха сили и държавни ръководители, които не удържаха срещу натиска и внушенията на заинтересувани среди в западните държави, намериха се сили, които се опълчиха против осъществяването на тези принципи.

Затова пък като противодействие на възможностите за нови войни миролюбивите сили отвсякъде се отзоваха тъй масово на призива за обединение в мощното световно движение за мир. Това движение за каузата на мира — без съмнение спасително за човечеството — свърза народите в една възвишена цел и не един път то продемонстрира тях-

ната воля и решението им да живеят в съгласие и мирно разбирателство.

Под знака на стремителното желание на народите и на милионите хора да живеят така и само по такъв път да решават възникналите между тях различия и спорни въпроси, преди една година ние бяхме щастливи да споделим по-благоприятни стечения, да споделим белезите на прелома в посоката на търсеното отслабване на международното напрежение. Тия радостни и силно обнадеждаващи стечения последваха най-вече от последователните и при всички случаи напълно искрени и миролюбиви инициативи на Съветския съюз, застанал преди това в първите редици на световното движение за мир. На тия инициативи главно, ако не изключително, се дължи отново възстановеният по-близък контакт между великите държави; те спомогнаха за отдалечаването на студената война, те бяха положителната практическа предпоставка за Женевската среща през месец юли 1955 г. между първите ръководители на Съветския съюз, САЩ, Англия и Франция. А в тая среща, както е известно, намериха пълно отражение копнежите, обнадеждащите очаквания на всички народи и миролюбиви хора. Тя отрази образа и съдържанието на така наречения „Женевски дух“, съгледана гаранция за мирно развитие и възход на всички свободолюбиви хора и народи. Дело и резултат на тия инициативи са подобрените връзки и сътрудничество между социалистическите и други държави, на възстановените стопански и културни връзки на несоциалистическите страни със Съветския съюз и страните с народна демокрация. Историческа е тяхната заслуга, каквато беше и тази за прекратяване на войната в Корея, за прекратените въоръжени стълкновения в Индонезия и Виетнам, да се отдалечава призракът на нови въоръжени конфликти, призракът на нова война.

Но въпреки благородните усилия на Съветския съюз и определените му предложения — да се преговаря по волчки различия, да се изключат средствата на оръжието при решаването на международните и междудържавните въпроси и спорове — се достигна досега такова ново състояние в отношенията между държавите и за различните техни интереси. Не се превърна във факт и едно в такъв смисъл становище и на самата Организация на обединените нации. Действителното състояние на нещата продължава да сочи като от изключителна важност и значение въпроса за мирното съжителство между народите и условията на безопасността на тяхното мирно съществуване, но от друга страна — като още нерешен въпроса за разоръжаването, за забраната

на атомното и водородно оръжие. В западните държави този въпрос, решаващ за световната човешка съдба и съдбата на бъдещето, не се поставя за такова крайно решение, което да ликвидира неговата сегашна същност и да отстрани зави-
наги угрозата от опустошителна война.

Не бяха оценени и още не са последвани от западните държави извършеното и друго предстоящо чувствително намаление на ефективите на въоръжените сили на Съветския съюз, нито пък намаленията на въоръжените сили, които извършиха и народнодемократичните страни, в това число и Народна република България, която намали състава на своята войска с 18 000 войници и офицери. Нещо повече. Не само на предложенията от страна на Съветския съюз, но и на действията му по фактите на извършените намаления на въоръжените му сили не се отговори с пример или с разположение. По повод на тия факти — значителни и безспорни — в западните държави отговориха с всевъзможни съчинения и неубедителни съмнения или пък със съвсем несериозни предложения по съществото на конкретните предложения от страна на Съветския съюз.

Разоръжаването продължава и днес да бъде главното и сигурно условие за мирното съжителство между всички държави и народи; то и днес най-настойчиво се изисква от жадуващите за мир милиони хора на земята. Вместо да се мине към такова решение, наблюдават се в остротата им множество факти, които указват, че надпреварването във въоръжаването, натрупването на атомни и водородни унищожителни оръжия дори е в засилен ход.

Не случайно и очевидно не в отсъствие на реална заплаха за човечеството, като на най-важен проблем за нашата съвременност, на този именно въпрос се е спрял Върховният съвет на СССР в заседанието си от 16 юли т. г. Неговото Обръщение до парламентите на всички страни във връзка с разоръжаването безспорно е исторически документ от първостепенна важност, продиктуван от безграничната любов на ръководителите на великата социалистическа държава и нейните народи към всички хора на земята. Този документ чрез една от най-сигурните и меродавни форми за въздействие на мислещите същества предлага да се осигури без никакво забавяне действително разрешение на въпроса за разоръжаването. Това предложение е повече от навременно, то сигнализира срещу очевидна несигурност, която предвещава прекомерното въоръжаване и склонността да се борави с атомното и водородното оръжие като бойно средство.

Известните присъпи, които се наблюдават в някои пунктове, един от които по-непосредствено до нашия континент, идват да потвърдят реалната опасност, която цели да предотврати призивът в Обръщението на Върховния съвет на СССР. Има и опити от държави и групи от държави, които се домогват чрез предварителното въздействие на оръжието и на бойните средства по пътя на заплахата да предпришават слагани на разрешаване въпроси независимо от характера, значението и засегнатите интереси. Тези случаи, особено наблюдавани в последно време, също така потвърждават наличието на причини за призива в Обръщението на Върховния съвет на СССР.

Другари и другарки народни представители! Обръщението на Върховния съвет на СССР до парламентите на всички страни е необходимо указание за миролюбивата световна общественост, неизбежен за момента призив. Затова именно според информацията, която ежедневно слушаме и четем, то намери такъв широк и горещ прием в средите на всички миролюбиви хора; затова в безрезервна негова подкрепа се чува и се чуват толкова много гласове и одобряващи декларации. А не може да бъде и иначе, когато се касае до такъв спасителен лозунг, който засяга интересите на всички, който се стреми да гарантира и осигури действителната охрана на световното бъдеще и съдбата на цялото човечество.

Обръщението на Върховния съвет на СССР раздвижи обществената съвест във всички страни и на всички хора, обобщи тяхната мисъл в твърдо решение и отново координира настойчивите им изисквания да се преустанови надпреварването във въоръжаването, да се забрани и изключи от употреба за воюване атомното и водородното оръжие.

Нашият миролюбив народ, който винаги се е стремил към световно мирно общество и е давал за такова своя най-голям принос, не може да не се интересува сега повече от всякога от проблемата за разоръжаването. Всички ние считаме, всички ние имаме разбирането, че темпът на нашето всестранно развитие и възходът на прекрасната ни социалистическа Родина ще се определят винаги и ще зависят всякога от напълно спокойната мирна обстановка на земята, навсякъде, по-близо и по-далеч от нас.

Като въздава справедлива оценка на големите и постоянни усилия на Съветския съюз да бъде осигурен мир и мирно съжителство между народите, нашият народ с пълна вяра и сигурна надежда за бъдещето единодушно поздравя

ява това Обръщение на Върховния съвет на СССР. Сплотен в неразбиваемо единство и следващ твърдо изпитаното и обезпечаващо интересите и бъдещето му ръководство на БКП, народът непринудено и спонтанно приветствува призива в Обръщението. Приветствува го цялата наша общественост, приветствие му дължим и ще го подкрепим и ние — народните представители в Народното събрание, защото то ни вдъхновява, обнадява нашето бъдеще и мобилизира силите ни да сътрудним на едно велико и спасително дело. Другари народни представители! Политиката на нашето правителство е известна, тя е непроменна и последователна, винаги и при всички обстоятелства в съгласие и в подкрепа на ратуващата за свободата, благополучието и благоденствието на всички народи политика на Съветския съюз.

Тази политика, чрез която за нашия народ се осъществяват все повече и повече несъмнени успехи, се въодушевява само от благородните намерения за добри отношения и дружбени връзки с близки и далечни народи на основата на взаимност и уважение, за укрепване на световния мир. Красноречив израз на тази политика, що се отнася до укрепването на мира на Балканите и в света, даде и статията на председателя на Министерския съвет д-р. Антон Югов, публикувана в московския в. „Правда“ от 7 август т. г. Тази наша и на нашето правителство политика, която има предвид добруването на трудеция се българския народ, съвпада изцяло с най-последния призив в Обръщението на Върховния съвет на СССР; тя превръща Обръщението и неговите цели в наш собствен лозунг за разоръжаването.

И ние, нашето Народно събрание и народните представители, в пълно съгласие с чувствата и желанията на народа, ще отстояваме с всички сили инициативата на най-големия покровител на народите, на най-ревностния и горещ защитник на мира и световната безопасност — Съветския съюз, за мерките срещу бъдещи войни, за прекратяване на надпреварването във въоръжаването и употребата на атомното и водородното оръжие, за принос в укрепването на мира между всички държави и разбирателство между техните народи.

Ще гласувам и ще подкрепя безрезервно целесъобразните и съвсем навременни за случая мероприятия на нашето Народно събрание, както се съдържат в предложената декларация от комисията по външните работи! (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител д-р. Георги Михайлов Добрев.

Георги Михайлов Добрев: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Присъединявам се към предложението на нашата парламентарна комисия по външните работи и към мнението и аргументите на изказалите се досега народни представители.

Искам да добавя още нещо в нашите вълнуващи разисквания не само като народен представител, но и като родител и син на нашия народ, принадлежащ към онова поколение, което мина през всички ужаси и преमेждия на балканските войни в 1912-1913 г. на Първата световна империалистическа война 1914-1918 г. и на Втората световна война 1939-1945 г. и което поколение черните сили на световната империалистическа реакция искат да обрекат заедно с по-старите и по-младите от него човешки поколения на още по-страшни и ненадминати в историята изстребления и разорения на една трета световна — този път вече атомна — война.

Историческият опит на народите и на цялото човечество неопровержимо е доказал, че надпреварването във въоръжаването неизбежно води към все по-чести войни, в това число — от началото на нашия век — към все по-често повтарящи се световни войни и че единствен път към траен мир между народите е пътят на час по-скорошното прекратяване на пагубното за народите надпреварване във въоръжаването, пътят на всеобщо ефикасно контролирано разоръжаване и на забрана на войната като средство на националната политика на всички държави без изключение и забрана на всички оръжия за масово изстребление.

Въпросът за прекратяване на надпреварването във въоръженията и за час по-скорошно провеждане на постепенно и всеобщо разоръжаване особено остро стои пред всички народи сега — в започналата атомна епоха на човешката история. С разкриването на тайната на атома и с развързването и овладяването на неизчерпаемите сили на неговото ядро човешката цивилизация навлезе в нова ера. Това най-велико досега откритие на човешкия гений дава възможност на човечеството да превърне огромните пространства на арктическите (ледовитите) области на земното кълбо и грамадните знойни пустини на екваториалния и приекваториалните пояси на земното кълбо в цветущи градини. То дава възможност за неограничено повишаване плодородието на всички останали обработваеми и засега необработваеми площи на земното кълбо. Това откритие дава възможност за невиджан прогрес във всички области на материалната и духовната култура на човечеството и за безгранично, непрекъснато

повишаващо се материално и културно благоденствие на всички народи, на цялото човечество.

На това обаче пречи безумната политика на международната империалистическа реакция, която ето вече 11 години с маниакална упоритост саботира разоръжаването и умиротворяването на света, непрекъснато засилва надпреварването във въоръженията, непрекъснато фабрикува и усъвършенствува средства за масово изстребване на човечеството и за масово разрушаване на неговата материална и духовна култура — атомно-ядрените, химическите и биологическите средства за война. Единствената цел при това на тази безумна политика на война и единствен нейн резултат са масовото разоръжаване на народите и човечеството и непрекъснатото растящите безсметни печалби на фабрикантите и търговците на всевъзможни въоръжения и смърт, в това число и особено на атомно-ядрените оръжия и на готвените от тях атомни опустошения и смърт за всички народи.

Но за разлика от световното положение преди Първата световна империалистическа война и това преди Втората световна война, сега съотношението между силите на мира и прогреса и тия на агресията и войната се е коренно променило. Сега вече — след Втората световна война — империализмът не е и не може вече никога да бъде единствен и неограничен властелин на земното кълбо, не е и никога вече няма да бъде в състояние да диктува на големите и малките народи своята престъпна и користна воля и да им налага своето позорно и разорително за тях господство. Над една четвърт от земното кълбо и около две пети от населението на света днес са обединени в могъща и непрекъснато развиваща се световна социалистическа система, която воплощава в себе си надеждите и бъдещето на всички народи и на цялото човечество и която е несъкрушима и всепобеждаваща опора на техните освободителни движения, на мира и мирното братско сътрудничество между всички народи. По въпросите на мира, мирното съществуване на двете световни обществени системи и мирното равноправно сътрудничество на всички народи, в това число и по въпросите на разоръжаването и запрещаването на оръжията за масово изстребление и разрушение са солидарни със страните на социалистическия лагер десетки страни в Азия и Африка, които се присъединиха към знаменитите пет принципа на мирното съвместно съществуване, прокламирани в декларацията на великата Китайска народна република и великата Република Индия. По този начин зоната на мира сега обхваща близо три пети от територията на земното кълбо и над 1 600 000 000 жители, т. е. около две трети от населението на света.

Но с това не се изчерпват силите и ресурсите на лагера на мира и прогреса. На негова страна са и трудещите се на всички други страни, в това число и трудещите се от империалистическите страни.

Този могъщ и непрекъснато растящ лагер на мира и прогреса разполага с всички материални и политико-морални средства за обуздаване и обезвредяване безумните агресивни сили на световната империалистическа реакция и колониализма и за предотвратяването на една трета световна война, към каквато се стремят агресивните сили на империализма. Съотношението на силите между лагера на мира и прогреса и този на агресията и войната е такова, че войната вече не е и не може да бъде фатално неизбежна, че тя може и трябва да бъде предотвратена и че е осигурен и пътът за мирното преминаване на народите в несоциалистическата зона на земното кълбо от капитализма и от докапиталистически обществени формации към социализма, без за това да са фатално неизбежни нови световни войни и катаклизми и вътрешни граждански войни. И няма никакво съмнение в това, че тези велики шансове на човечеството и на всички народи ще бъдат използвани от тях за осигуряване на мирното съвместно съществуване и равноправното мирно сътрудничество на всички народи независимо от обществената система, в която те сега и в близко бъдеще живеят, за осигуряване мирното преминаване на народите от капитализма и от докапиталистическите формации към социалистическата система, която единствена е в състояние да осигури на всички големи и малки народи, на цялото човечество вечен мир, безграничен прогрес и непрекъснато растящо всестранно благоденствие.

Надпреварването във въоръженията и непрекъснатото трупане на атомно-ядрени и други оръжия за масово изстребление и разрушение не само изострят опасността от нова световна война, но още сега — до нейната пълна подготовка и до нейното развързване — носят масово разорение на всички народи, в това число и на народите на империалистическите страни.

Поради това въпросът за прекратяването на надпреварването във въоръженията, за всеобщо ефикасно контролирано разоръжаване и запретиране на атомно-ядрените и другите оръжия за масово изстребление и разрушение стои сега в центъра на вниманието на всички големи и малки народи в света. От положителното решаване на този най-актуален и най-важен въпрос на международната политика зависят съдбините на света, съдбините на всички народи, зависи накъде ще върви светът — към мирно и съвместно съществу-

ване и съревнование между страните и народите в целия свят или към нова, и то най-страшна, най-изстребителна и най-разрушителна в световната история война.

Благодарение на цяла редица систематично и упорито провеждани миролюбиви инициативи на Съветския съюз, Китайската народна република и другите миролюбиви социалистически и несоциалистически страни, в това число Индия, Индонезия, Бирма, Египет и др., през последните две години се е значително смекчило напрежението в международните и междудържавните отношения. Това облекчава борбата на народите за разоръжаване и за запретиране на оръжията за масово изстребление и разрушение, за мирно съвместно съществуване и съревнование между страните и народите независимо от обществения строй, който господствува у тях.

Днес ние обсъждаме най-новата миролюбива инициатива на Съветския съюз — Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към парламентите, правителствата и народите на целия свят, с което ги зове да изпълнят своя свещен дълг, като вземат всички необходими мерки за по-скорошно спиране на надпреварването във въоръженията и за въвеждане на всеобщо ефикасно контролирано разоръжаване и запретиране на атомно-ядрените оръжия. Сесията на Върховния съвет на СССР, която на 16 юли т. г. единодушно одобри това Обръщение, също така единодушно одобри решението на правителството на СССР и на ЦК на КПСС до 1 май идущата година Съветският съюз да намали своите въоръжени сили с още 1 200 000 войници и офицери и съответно да намали въоръженията и военните разходи. Това е второ по ред и двойно по-голямо намаление на въоръжените сили, въоръженията и военните разходи на Съветския съюз в сравнение с това от миналата година. И двете намаления са проведени едностранно независимо от това, че все още не е сключено международно споразумение за спиране надпреварването във въоръженията и даже не са приети поне основните принципи, върху които би могло и би трябвало да се сключи такова споразумение. Тези намаления са мощна демонстрация на добра воля и на единство между думи и дела по най-острия и най-съдбоносен въпрос на съвременността — въпроса за мира или войната, въпроса за спиране на надпреварването във въоръженията, за всеобщо ефикасно контролирано разоръжаване и запретиране на оръжията за масово изстребление и разрушение като ефикасна гаранция за мира и безопасността на всички народи и на целия свят.

В същото време тези най-нови миролюбиви инициативи на Съветския съюз демонстрират силата и непобедимостта

на световната социалистическа система, чиито страни начело със Съветския съюз не се боят да пристъпят към едностранно намаляване на своите въоръжени сили, въоръжения и военни разходи, използвайки настъпилото смекчаване в напрежението на международните и междудържавните отношения, за да дадат пример на всички страни и народи, достоен пример за подражание в интереса на мира и безопасността на всички народи и на целия свят.

Народите по целия свят посрещнаха тези нови миролюбиви инициативи на Съветския съюз с възторг и одобрение и настояват пред своите правителства и парламенти да последват примера на Съветския съюз и другите страни на социалистическия лагер и по този начин да разчистят пътя към международно споразумение за прекратяване надпреварването във въоръженията, за всеобщо ефикасно контролирано разоръжаване и запрещаване на оръжията за масово изстребление и разрушение.

Намериха се обаче и се намират още недалновидни, за да не кажа по-остра дума, политици на империалистическите кръгове в света, които се опитват да омаловажат значението на тези велики миролюбиви инициативи на Съветския съюз. Едни от тях твърдят, че с намаляването на въоръжените сили, въоръженията и военните разходи Съветският съюз вършел пропаганда, а не допринасял за международното разрешение на въпроса за разоръжаването. Други пък твърдят, че с това намаляване на въоръжените сили, въоръженията и военните разходи Съветският съюз не намалявал, а увеличавал своя военен потенциал, защото тези намаления увеличавали неговата икономическа мощ. Но и политически най-неграмотните хора в света и даже децата във всички страни могат да зададат и задават въпроса: а защо вие, господа, не се заемете с такава пропаганда и с такова увеличаване на своя военен потенциал, като реално намалите, както това правят Съветският съюз и другите социалистически страни, своите въоръжени сили, въоръжения и военни разходи? Защото ви не пригажда това и се правите на улави.

Всички хора с добра воля в света вярват, че парламентите във всички страни ще се занимаят с Обръщението на Върховния съвет на СССР и ще вземат становище по него. И понеже това трябва да стане и ще стане пред очите на техните народи и на целия свят, можем да се надяваме, че не ще бъде лесно на привържениците на агресията и войната да заблудят своите народи и да отхвърлят този мощен и авторитетен призив на Съветския съюз и на цялото човечество към парламентите и правителствата на всички страни.

да вземат подходящи ефикасни мерки за прекратяване на надпреварването във въоръженията, за ефикасно контролирано всеобщо разоръжаване и запрещаване на атомно-ядрените и другите оръжия за масово изстребление и разрушение.

Вече ред парламенти на народнодемократически и други миролюбиви страни се занимаха или се готвят да се занимаят с Обръщението на Върховния съвет на СССР и да вземат становище по него. Днес нашето Народно събрание обсъжда тази велика инициатива на Съветския съюз. Изказалите се досега народни представители единодушно подкрепят тази инициатива и проектодекларацията, внесена от комисията на Народното събрание по външните работи. Няма съмнение, че парламентът на нашата Народна република единодушно ще гласува внесената проектодекларация и по този начин единодушно — от името на целия наш народ и на неговата Народна република — ще подкрепи тази нова велика миролюбива инициатива на Съветския съюз. Няма съмнение, че и парламентите на всички народнодемократически и други миролюбиви страни ще подкрепят тази миролюбива инициатива на Съветския съюз. Тя се подкрепя всеобщо от всички народи в света, които са кръвно заинтересувани в запазването на мира и безопасността в света и във всички негови зони, защото всички народи срочно се нуждаят от час по-скорошното прекратяване на пагубното за тях надпреварване във въоръженията и от час по-скорошното провеждане на ефикасно контролирано разоръжаване и запрещаване на оръжията за масово изстребление и разрушение.

Нашият народ от мало до голямо като един човек подкрепя тази велика миролюбива инициатива на Съветския съюз, целокупната негова мъдра и далновидна миролюбива външна политика, миролюбивата политика на своето народно правителство, политика, която отговаря на кръвните интереси не само на народите на социалистическите страни, но и на коренните интереси на всички страни и народи в света. И както винаги досега, нашият народ, нашите трудещи се маси подкрепят тази мъдра ленинска външна политика на мирно съвместно съществуване и съревнование преди всичко с конкретни дела — с беззаветен труд за изпълнението и преизпълнението на всички политико-икономически задачи, които нашите народностопански планове поставят пред народа и трудещите се в нашата страна. Да работим днес по-добре от вчера, утре по-добре от днес, друг ден по-добре от утре и така непрекъснато да укрепваме и издигаме икономическата мощ на нашата Народна ре-

публика и непрекъснато да подобряваме материалното и културното благосъстояние на нашия народ — такъв е изпитаният път за победоносно участие в световната борба против агресията и войната и за укрепване на мира, безопасността и равноправното мирно сътрудничество и съревнование между всички големи и малки народи в света.

Заявявам своето пълно съгласие с внесената от комисията на нашето Народно събрание по външните работи проектодекларация на нашия парламент, ще гласувам за нейното приемане от парламента и ще отдам и последните си сили, които са ми останали, за победата на великото дело на мира и мирното съвместно съществуване и съревнование между всички народи и страни в света без разлика на обществения строй, в който те сега се намират.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народната представителка др. Надежда Гаврилова.

Надежда Гаврилова: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! В Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз до парламентите на всички страни в света по разоръжаването се казва: „Ръководейки се от високите цели за укрепването на мира между народите, Върховният съвет на Съюза на съветските социалистически републики смята за свой дълг да привлече вниманието на народите, правителствата и парламентите на всички държави към неотложната и извънредно важна проблема на съвременността, която дълбоко вълнува народите на цялото земно кълбо — проблемата за прекратяване на надпреварването във въоръжаването, намаляване на въоръженията и забраняване на атомното и водородното оръжие.“

Това Обръщение е нов могъщ призив на съветската държава да се премине най-сетне от думи към дела при решаване на проблемата за разоръжаването. Народите са убедени, че войната може да бъде предотвратена, че международното разведряване може да се превърне в траен мир. А мирът е онова, което хората най-много ценят. Мирът е осигуряване на радост и щастие.

Но великата битка за мир не е още спечелена. За голямо съжаление западните държави досега бяха глухи на призивите и конкретните стъпки на съветската държава. Те и сега се обявяват против прекратяването на производството и опитите с атомно оръжие, заплитат въпроса за разоръжаването и надело усилват надпреварването във въоръжаването, което им носи големи печалби. Атомната енергия, която би могла да преобрази света и да даде възможност на човека

да извърши завоевания и чудеса в овладяване на природата, се използва за производство на унищожителни оръжия. Военните бюджети на много западни страни от година на година се увеличават и са тежко бреме за населението. Председателката на Международната демократична федерация на жените Еужени Котон казва: „Върху всяка чаша мляко, всяко парче захар, които една майка дава на детето си, се взема данък за военна подготовка“.

Народите искат храна, жилища, училища, медицински грижи, осигурено бъдеще за децата, а не богатствата им да се пилеят за въоръжаване, за производство на атомно оръжие, за военни бази — за бясно надпреварване към смъртта. Жените и майките от цял свят гледат на надигащата се смъртна опасност от войната с голяма тревога. Майките не могат да забравят страхотния брой на загубите и страданията, които им донесе Втората световна война: 45 милиона убити, повече от 30 милиона ранени и осакатени. Към този брой трябва да се прибави още смъртта, причинена от лишения, от глад, трябва да се прибавят милионите младежи, израснали при условията, създадени от войната. И сега тревога изпълва майките от цял свят, като виждат, че огромни материални богатства, енергията и трудът на милионите хора продължават да бъдат посвещавани на войната. Те виждат как огромни суми се поглъщат за въоръжаване или за поддържане на грамадни военни бюджети, за производство на атомни бомби, за опитите в Хиросима, Нагазаки и Бикини, вместо да се строят училища, къщи, болници, лаборатории, вместо да се създават учители, лекари, учени, вместо да се търсят средства да се надвият страшните бичове на човечеството — ракът, туберкулозата и др., вместо да се даде възможност да проникне навсякъде повече щастие, да се насърчат прогресът и науката.

Грамадни са възможностите, които биха се получили, ако атомната енергия бъде използвана за мирни цели, за увеличаване благоденствието и прогреса на света. Човек тогава ще победи природата и ще я постави в услуга на собственото си щастие. Не за да заличат човека от лицето на земята, нито за да превърнат в прах за един миг плодовете на хилядите години творческа работа са били открити от науката тези големи сили, но за да се намери начин да се облекчи положението на хората и да се помогне за осъществяване на един по-богат живот.

„Ние, майките, които познаваме радостта да имаме деца, познаваме и безграничната мъка при тяхната загуба“ — се казва в апела на жените за свикване на международен конгрес на майките. Наш свещен дълг е да ги закриляме от

заплашващите ги бедствия: глада, студа, мизерията, болестите и от войната, която влече след себе си всички други злини. Втората световна война потопа в скръб много майки, опустоши безброй семейни огнища, остави много сираци, унищожи милиони човешки същества. Затова жените и майките най-настойчиво искат да се постигне съгласие от всички за намаление на въоръженията и за забрана на атомното оръжие, разногласията да се разрешават чрез мирни преговори, да се тури край на политиката на силата, да се тури край на пропагандата на омраза и война и всички сили да се насочат за утвърждаване на мира.

Съветският съюз е твърдо убеден във възможностите на мирното съвместно съществуване между отделните държави с различни политически системи и той предприема практически мерки за установяване на взаимно разбирателство между страните, което да доведе до един траен мир. Така, по инициатива на съветското правителство беше прекратена войната в Корея и Виетнам, сключен бе държавен договор с Австрия, възстановиха се нарушените приятелски отношения на социалистическите страни с Югославия. Женевското съвещание на ръководителите на правителствата на Съветския съюз, Съединените щати, Англия и Франция възобнови личния контакт между ръководните дейци на четирите велики държави, изтъкна метода на взаимните преговори като единствено верен път за разрешаване на международните спорни въпроси и укрепи вярата в обикновените хора, че е възможно да се сътрудничи в името на мира и международната сигурност между държави с различен политически и обществен строй. Днес вече съществуват по-широки връзки и сътрудничество между социалистическите и несоциалистическите държави. Рухнаха предубежденията, които години наред пречеха за установяване на политически, стопански и културни връзки между несоциалистическите страни със Съветския съюз и страните с народна демокрация.

Изключително голяма е заслугата в това отношение на ръководителите на съветската държава, които лично се срещнаха с държавните дейци на редица страни. Посещението на другарите Булганин и Хрущов в Индия, Бирма и Афганистан доведе до установяване на най-тесни искрени и сърдечни връзки на съветските народи и народите на тези страни, което е велико завоевание на миролюбивата външна политика на Съветския съюз. Съветският съюз бе посетен от правителствени делегации на Франция, Швеция, Норвегия, Дания, Камбоджа, Йемен и от шаха на Иран. Напоследък съветските ръководители посетиха и Великобритания. На делото на мира служат и взаимните посещения на парла-

ментарни делегации, което става в отговор на призива на Върховния съвет на СССР.

Тези срещи и посещения са ярка демонстрация на стремежа на Съветския съюз да се укрепва международният мир и сътрудничество между държавите, те са победа на политиката на мирно съвместно съществуване на страните с различни обществени системи. Политиката на активно мирно съвместно съществуване и сътрудничество, на неучастие във военните блокове, която енергично водят страни като Индия и Египет, се споделя и провежда от болшинството държави в Далечния и Средния изток.

Съветското правителство продължава своите усилия за разрешаване на нерешените важни международни въпроси и особено несласната проблема за разоръжаване и забрана на атомното оръжие. Верен на своята миролюбива политика, Съветският съюз намали през 1955 г. своите въоръжени сили с 640 000 души и до 1 май 1957 г. ще извърши ново намаление с още 1 200 000 души, като намали съответно на това въоръжението, бойната техника и разходите за отбраната. Примерът на Съветския съюз е следван от страните с народна демокрация.

Тази мирна политика на Съветския съюз по отношение на другите страни се опира на нейната вътрешна мирна градивна политика. В новия петгодишен план е отразена главната цел на съветското правителство, която се състои в това — да снабди народа колкото се може повече с природни и културни блага. В края на петгодишния план действителната надница на работниците и служителите ще бъде увеличена с 10%; а приходите на селяните с 40% по отношение на 1955 г. Предвидена е широка програма за построяване на болници, клубове, кина, библиотеки, почивни домове и санаториуми. Изработен е нов закон за пенсиите, който предвижда значително увеличение на пенсиите. Предвиждат се редица мероприятия, целящи облекчаването на женския труд. Платените отпуски по майчинство са увеличени на 112 дни. Броят на местата в детските градини и в детските ясли ще се увеличи 1,5 пъти. Съветският съюз прави всичко възможно за тържеството на делото на мира, тъй като той най-добре познава ужасите на войната.

Нашият народ е зает също с мирен градивен труд. През изтеклата година нашата страна достигна нови крупни успехи в развитието на родната социалистическа промишленост. През 1955 г. общият обем на промишлената продукция се е увеличил в сравнение с 1939 г. 5,5 пъти. Постигнати са нови големи успехи в социалистическото преустройство на селското стопанство, в борбата за по-нататъшно организа-

ционно, икономическо и политическо укрепване на ТКЗС. за повишаване добивите от полевъдството и продукцията от животновъдството, за подобряване положението на трудещите се селяни. В началото на тази година в ТКЗС влязоха нови 307 хиляди кооператори с повече от 9 100 000 декара земя, образувани бяха нови 405 трудово-кооперативни земеделски стопанства. През тази година бяха увеличени заплатите на учителите, лекарите, медицинските работници и пр. Значително бяха увеличени и пенсиите. Расте мрежата на читалищата, театрите, кината, детските градини и детските ясли. Увеличава се броят на научните учреждения, които насочват своите усилия към още по-тясно свързване на науката с практиката на социалистическото строителство. Българският народ е зает с творчески труд и желае самомир.

Външната политика на нашата страна е политика на мира и дружбата между народите, което съвпада не само с желанията на нашия народ, но и със стремежите на всички страни и народи, борещи се за траен мир и дружба между народите. Нашата страна сега поддържа редовни дипломатически връзки с 31 страни. В последно време бяха установени дипломатически отношения с Индия, Сирия, Виетнам, Финландия и др. Щастливият обрат в отношенията между Народна република България и Федеративна народна република Югославия доведе до по-нататъшно укрепване и развитие на братската дружба и всестранно сътрудничество между нашите два народа. Нашият народ искрено желае тази дружба да крепне и процъфтява. Подобряват се нашите отношения с южните ни съседи Гърция и Турция.

Българският народ е убеден, че в света съществуват достатъчно големи морални и материални сили, които са в състояние да предотвратят войната и да запазят мира.

Българските жени, получили от народната власт онова, за което са мечтали най-светлите умове на човечеството и за което днес се борят хиляди жени в капиталистическите и колониалните страни — пълни граждански, политически и икономически права, разгърнаха големи творчески сили и станаха едни от най-ентусиазираните строители на новия живот у нас. Българските жени и майки знаят, че най-пълно участвуват в борбата за мир, за радостно и щастливо детство на своите деца, ако с всички сили способствуват за по-скорошното изграждане на социализма в нашата страна, за затвърдяване на народнодемократическия строй у нас. Затова във фабриките или заводите, по широките кооперативни блокове или в научните лаборатории, в учрежденията или училищата те всеотдайно работят и ще рабо-

тят, ще повишават производителността на труда и ще се борят за мира и благоденствието на нашата родина.

Хирошима, Нагазаки и Бикини напомнят на всяка майка за ужасите от употребата на атомната бомба. Българската жена и майка ще вложи всичките си сили, цялата си енергия, за да защити живота от смъртта, дружбата от омразата, мира от войната, защото нищо не може да спре борбата ни за щастието и бъдещето на нашите деца.

Аз напълно одобрявам предложената декларация и ще гласувам за нея с радост. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Петър Попзлатев: Има ли други другари народни представители, които желаят да се изкажат по Обръщението или да направят предложения за изменение или допълнение на проектодекларацията, изготвена от комисията по външните работи при нашето Народно събрание? — Няма.

Другари народни представители! Пристъпваме към гласуване на декларацията, изготвена от комисията по външните работи при Народното събрание в този вид, в който ни я прочете членът на комисията д-р. Сава Гановски.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с тази декларация, да гласуват. Някой против? — Няма. Въздържали се? — Няма. *(Ръкопляскания)*

Народното събрание приема единодушно и с акламации предложената от комисията по външните работи декларация. *(Ръкопляскания)*

Другари и другарки народни представители! Като гост в една от ложите на посетителите на днешното заседание на Народното събрание се намира Самюел Дайс Бандеранайка, депутат от цейлонския парламент, член на Народния сбелинен фронт. Позволете ми от името на Народното събрание да го поздравя с „добре дошъл“ на нашата земя и да му пожелаем всичко добро лично нему и на неговата родина Цейлон. *(Всички стават и продължително ръкопляскаат)*

Ние се радваме, че той присъства на един от най-съществениите актове на нашето Народно събрание — разискването на Обръщението на Върховния съвет на Светския съюз по разоръжаването. Той видя с каква мъдрост, но и с какъв ентузиазъм нашите народни представители приеха декларацията във връзка с това Обръщение. Ние се надяваме, че в своята родина той ще предаде впечатления си от нашия парламент по този важен акт, за да увери всички в Цейлон, че българският народ упорито и с ентузиазъм се бори за мир не само на Балканите, но навсякъде в света. *(Ръкопляскания)*

Другари и другарки народни представители! Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

Другари и другарки народни представители! Тъй като законопроектът беше отпечатан и предварително раздаден на народните представители, Бюрото предлага той да не се чете.

Има ли други предложения от страна на другарите народни представители? — Няма.

Който е съгласен с предложението на Бюрото, моля, да гласува. Мнозинство, приема се.

(Съгласно чл. 28 от правилника за вътрешния ред на Второ народно събрание поместват се мотивите и законопроектът, както са внесени за разглеждане:

МОТИВИ

към законопроекта за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

Другари и другарки народни представители! След приключването на шестата извънредна сесия на Второ Народно събрание през месец юли 1956 г. Президиумът на Народното събрание, за да отговори на нуждите на управлението на страната, издаде по предложение на правителството известен брой укази по чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България и по чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание.

Съгласно Конституцията на Народна република България и Закона за Президиума на Народното събрание тези укази подлежат на одобрение от Народното събрание в най-близката му сесия, свикана след издаването им.

Настоящата седма извънредна сесия на Второ Народно събрание е първата сесия след издаването на тези укази и следва тя да се занимае с въпроса за тяхното одобряване.

По тези съображения молим, другарки и другари народни представители, да обсъдите приложения законопроект и ако го одобрите, да го гласувате.

Председател на Президиума на Народното събрание:

Г. Дамянов

Секретар на Президиума на Народното събрание:

М. Минчев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

Член единствен. Одобряват се следните укази, издадени от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.

Укази по чл. 5, буква „б“

1. Указ за отменяване на Указа за учредяване на Комисия по цените.

2. Указ за уреждане някои права на завършилите военно-учебните заведения и школи под ведомството на Министерството на народната отбрана и военно-учебните заведения в Съветския съюз.

3. Указ за изменение на Закона за данък върху оборота.

4. Указ за допълнение на Указа за насърчение на раждаемостта и многодетството.

5. Указ за облагане с вносни мита внасяните от чужбина предмети като подарък на частни физически и юридически лица.)

Давам думата на председателя на законодателната комисия др. Борис Лозанов да изложи становището на комисията по законопроекта.

Борис Лозанов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! През времето от 3 юли до 17 август 1956 г. Народното събрание не е заседавало, а за този период от време Президиумът на Народното събрание е издал следните пет указа:

1. Указ за отменяване на Указа за учредяване на Комисия по цените. С него се отменява досегашният указ, който определяше устройството и задачите на комисията, която определяше цените. С изданието от Президиума указ се предпоставя на Министерския съвет да определя за в бъдеще реда и начина за определяне на цените.

2. Указ за уреждане някои права на завършилите военно-учебните заведения и школи под ведомството на Министерството на народната отбрана и военно-учебните заведения в Съветския съюз. С него на завършилите у нас, в Съветския съюз и в страните с народна демокрация военни академии и на военнослужащите, завършили военни учи-

лица, школи и курсове, в зависимост от придобитите знания, практическа подготовка и квалификация, се признава съответно висше, полувисше и средно техническо образование или съответна правоспособност за упражняване на дадена техническа професия. Признатото образование или съответната правоспособност се зачита при постъпване на работа по съответната специалност след освобождаването на военнослужащите от въоръжените сили.

3. С Указа за изменение на Закона за данък върху оборота се намалява данъкът върху оборота, с който се облагат стоките и материалите и оборотите за извършените услуги от кооперациите на слепите.

4. С Указ за допълнение на Указа за насърчение на раждаемостта и многодетството се освободиха от ергенски данък слепите граждани.

5. Внасяните от чужбина предмети като подаръци на частни физически и юридически лица се разпределят на четири групи. До изменението на Указа за облагане с вносни мита за внасяните от чужбина предмети като подарък на частни физически и юридически лица размерът на вноското мито се определяше на базата на стойността на отделния предмет и на групата, в която той попада. С изменението на указа се допълниха групите с нови предмети и за база при определяне размера на митото, което трябва да се плаща в тези случаи, се възприе единната държавна цена на съответния предмет. Независимо от това с указа се дава право на министъра на външната търговия да намалява или напълно да освобождава от вносно мито до 500 лв. някои пратки и предмети, предназначени за лично ползване от социално слаби граждани и в други подобни случаи. Когато митото е над 500 лв., тогава за освобождаването и намаляването на вноското мито се иска и съгласието на Министерството на финансите.

Гореизброените укази са издадени от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание, за да се отговори на нуждите на държавното управление. Те не противоречат на Конституцията и затова законодателната комисия, като обсъди горния законопроект, предлага на Народното събрание да гласува и приеме законопроекта за одобрение на указите така, както е предложен, без изменение.

Председателстващ Петър Попзлатев: Желает ли някой от другарите народни представители да се изкаже по законопроекта? — Няма.

Премаваме към гласуване на законопроекта.

Бюрото предлага законопроекът да бъде гласуван изцяло.

Има ли някакво друго предложение? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с предложението на Бюрото законопроекът да бъде гласуван изцяло, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Моля другаря Борис Лозанов да прочете законопроекта.

Докладчик Борис Лозанов: (Чете)

„ЗАКОН

за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Другарите народни представители, които са съгласни с докладваното заглавие на законопроекта, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Събранието приема единодушно заглавието на законопроекта.

Докладчик Борис Лозанов: (Чете)

„Член единствен: Одобряват се следните укази, издадени от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 година:

Укази по чл. 5, буква „б“

1. Указ за отменяване на Указа за учредяване на Комисия по цените.

2. Указ за уреждане някои права на завършилите военно-учебните заведения и школи под ведомството на Министерството на народната отбрана и военно-учебните заведения в Съветския съюз.

3. Указ за изменение на Закона за данък върху оборота.

4. Указ за допълнение на Указа за насърчение на раждаемостта и многодетството.

5. Указ за изменение на Указа за облагане с вносни мита внасяните от чужбина предмети като подарък на частни физически и юридически лица.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Другарите народни представители, които са съгласни с докладвания член

единствен на законопроекта, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма.

Събранието приема единодушно прочетения законопроект.

Минаваме към точка трета от дневния ред:

Разглеждане предложението на председателя на Министерския съвет за избор на министър на външните работи.

Другарки и другари народни представители! В Бюрото на Народното събрание е постъпило предложение от страна на председателя на Министерския съвет със следното съдържание:

„До Председателя на Бюрото на Народното събрание

Д О К Л А Д

от председателя на Министерския съвет Антон Югов

Другарю председател, въз основа на ал. I, чл. 40, и ал. II, чл. 39 от Конституцията на Народна република България предлагам да бъде избран от Народното събрание заместник-председателят на Министерския съвет др. Карло Луканов и за министър на външните работи.

София, 16 август 1956 г.

Председател на Министерския съвет: Антон Югов.“

Желае ли някой от другарите народни представители да се изкаже по това предложение на председателя на Министерския съвет? — Няма желаещи.

Преминаваме към гласуване на предложението.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с предложението на председателя на Министерския съвет да бъде избран за министър на външните работи заместник-председателят на Министерския съвет др. Карло Луканов, да гласуват. Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Събранието избира единодушно др. Карло Луканов за министър на външните работи на Народна република България. *(Продължителни ръкопляскания)*

Поради приключване на дневния ред, обявявам седмата извънредна сесия на Народното събрание за закрыта.

(Закрита в 18 ч. 40 м.)

Подпредседател: П. Попзлатев

Секретари: { В. Димитров
Н. Гаврилова

Стенограф: Ст. Христов

СЪДЪРЖАНИЕ

ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ

(18 август 1956 г.)

Откриване на VII извънредна сесия и първо заседание	3
Почитане паметта на починалите народни представители д-р Минчо Нейчев и Иван Георгиев Геновски	3
Одобряване дневния ред на сесията	4
Обсъждане обръщението на Върховния съвет на СССР до парла- ментите на всички страни в света по разоръжаването и прие- мане на декларация	4, 22, 65
Говорили: акад. С. Гановски	7
Тодор Прахов	23
Николай Георгиев	29
Георги Караславов	36
Георги Наджаков	39
Манол Стойнов	48
Георги Мих. Добрев	54
Надежда Гаврилова	60
Приветствие към присъстващия член на цейлонския парламент Самюел Дайс Бандеранайка	65
Законопроект за одобряване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 3 юли до 17 август 1956 г.	66
Говорил: докл. Б. Лозанов	67, 69
Разглеждане и приемане предложението на председателя на Ми- нистерския съвет А. Югов за избиране на министър на вън- шните работи	70
Закриване на сесията	70